

การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อลดปัญหาการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5
(ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวพรนภา สีมามพรรณพ

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา	การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อลดปัญหาการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5
โดย	นางสาวพรนภา สีมามพรรณพ
รหัสประจำตัว	618 61694 34
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หมวดวิชา	ภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์านนท์
ปีการศึกษา	2562

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์านนท์)

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย และศึกษามาตรการทางภาษีเพื่อลดปัญหา PM 2.5 ซึ่งเป็นมลพิษทางอากาศของประเทศไทยที่มีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งกระบวนการผลิต การจัดส่ง การจำหน่าย ประกอบกับมีการบันทึกปริมาณค่าฝุ่น และปรับลดเพดานมาตรฐาน PM 2.5 มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 น้อยลงเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นประเทศที่สามารถพัฒนาภาคอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับการรักษาสุขภาพแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะฝุ่นละออง PM 2.5 ที่เป็นปัญหามลพิษที่สำคัญและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับในประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ประกอบกับมีการบังคับใช้กฎหมายโดยยึดถือหลักการบังคับและควบคุม และขาดมาตรการที่สร้างแรงจูงใจให้กับภาคธุรกิจภาคอุตสาหกรรม ในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกิจการบางประเภทเท่านั้น จึงไม่อาจจูงใจให้ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนหันมาช่วยกันบรรเทาความรุนแรงของปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 แล้ว ยังได้นำมาตรการทางภาษีมาใช้สร้างแรงจูงใจให้ประชาชน ผู้ประกอบการต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการลดการก่อฝุ่นละออง PM 2.5 อย่างการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การยกเว้นอัตราภาษี การหักรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมใดๆ ที่ช่วยลดการปล่อยฝุ่นได้มากกว่าที่จ่ายจริง ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้มีการนำแนวทางมาตรการทางภาษีของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้กับการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทยโดยครอบคลุมทุกภาคส่วน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินธุรกิจที่จะส่งผลให้เกิดการลดฝุ่นละออง PM 2.5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อลดปัญหาการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5 นี้สำเร็จลุล่วงด้วยผู้เขียนได้รับความเมตตาและการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์ทรานนท์ ที่กรุณา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเป็นอย่างสูง แม้ว่าท่านจะมีภาระหน้าที่ต่างๆที่ต้องจัดการมากมาย แต่ท่านได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำเอกัตศึกษา ตลอดจนช่วยตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนกระทั่ง เอกัตศึกษานี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจทั้งด้านกฎหมายและธุรกิจ รวมถึงให้คำแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้เขียนในการทำเอกัตศึกษานี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมาย เศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ประสานงาน และให้คำแนะนำต่างๆแก่ผู้เขียนด้วยความกรุณาโดยตลอด รวมถึงขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูลและการจัดพิมพ์เอกัตศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การสนับสนุนตลอดมา และขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมาย เศรษฐกิจ รุ่นที่ 21 ที่ให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันความรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษา ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ และขออภัยมา ณ ที่นี้

พรนภา สีมามรรณพ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย	2
1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย	2
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย	3
บทที่ 2 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5	4
2.1 นิยามของฝุ่นละออง PM 2.5	5
2.1.1 ระดับความรุนแรงของฝุ่นละออง PM 2.5	5
2.1.2 เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย	5
2.2 ที่มาของฝุ่นละออง PM 2.5	7
2.2.1 แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง PM 2.5	7
2.2.2 สาเหตุสำคัญที่ทำให้ฝุ่นละออง PM 2.5 สะสมรวมกันอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล	8
2.3 แนวโน้มปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย	8
2.4 ผลกระทบและมาตรการรับมือฝุ่นละออง PM 2.5	12
2.4.1 อันตรายและผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละออง PM 2.5	12
2.4.2 แนวทางการป้องกันฝุ่นละออง PM 2.5	13

บทที่ 3	หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล	14
3.1	หลักการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	15
3.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5	18
3.2.1	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	18
3.2.2	พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	21
3.2.3	พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535	23
3.2.4	พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520	25
บทที่ 4	เปรียบเทียบมาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ของต่างประเทศและแนวทางการนำมาตรการทางภาษีมาใช้กับประเทศไทย	31
4.1	แนวโน้มปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศญี่ปุ่น	32
4.2	การบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขฝุ่นละออง PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น	35
4.2.1	Air Pollution Control Act No. 97 of 1968	36
4.2.2	The Basic Environment Law of No. 91 1993	38
4.3	วิเคราะห์ปัญหากฎหมายในประเทศไทยและแนวทางการปรับใช้กฎหมายของประเทศไทยในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5	41
4.3.1	ปัญหากฎหมายในประเทศไทยในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5	41
4.3.1.1	การจำกัดจำนวนกิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน	42
4.3.1.2	ประสิทธิภาพของมาตรการสนับสนุนในการลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5	43
4.3.1.3	ความทับซ้อนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฝุ่นละออง PM 2.5	44
4.3.2	แนวทางการปรับใช้กฎหมายของประเทศไทยในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 กับมาตรการของประเทศไทย	44
4.3.2.1	การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5	44
4.3.2.2	การออกกฎหมายเกี่ยวกับการลดและการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 โดยเฉพาะ	47

บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	49
5.1	บทสรุป	49
5.2	ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม		53
ภาคผนวก		58

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย	6
ตารางที่ 2	10 อันดับประเทศที่มีดัชนีมลพิษทางอากาศแย่ที่สุด	31
ตารางที่ 3	มาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น	35
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายในการลดการปล่อย PM 2.5 ของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น	48
ตารางที่ 5	ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM 2.5 และค่าเป้าหมายชั่วคราว	51

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ยรายปี พ.ศ. 2554 – 2561	9
ภาพที่ 2	ค่าฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในพื้นที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2559 – 2562	10
ภาพที่ 3	ดัชนีคุณภาพอากาศเฉลี่ยในพื้นที่กรุงเทพฯ ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 - 2563	11
ภาพที่ 4	ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ยรายปี ค.ศ. 2001 - 2010	33

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหมอกพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาหมอกพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละออง ควีน สารมลพิษต่างๆ โดยในช่วงต้นปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ ฝุ่นละอองไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) นั้นกำลังเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น โดย PM 2.5 คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือฝุ่นที่เล็กกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางของ เส้นผมมนุษย์ถึง 25 เท่า ซึ่งมีความอันตรายส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และเป็นภัยที่มองไม่เห็น ไม่มีกลิ่น และยังสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายเพราะสารมลพิษในฝุ่นละอองนี้ มนุษย์ไม่สามารถกรองและกำจัดออกไปได้ทำให้ PM 2.5 เข้าสู่ระบบทางเดินหายใจโดยตรง สามารถทะลุเข้าสู่ถุงลมปอดได้ ดังนั้นจึงทำให้เกิดการระคายเคืองและทำลายอวัยวะภายในร่างกาย อันเป็นสาเหตุให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ และโรคต่างๆตามมา โดยพบว่าปริมาณ PM 2.5 ที่เพิ่มสูงขึ้นเกินค่ามาตรฐานที่ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เกิดจากกิจกรรมของภาคอุตสาหกรรม และภาคคมนาคมจากการกระบวนการเผาไหม้ หรือการสันดาปของเครื่องยนต์และเครื่องจักรกล

ในอดีตจนถึงปัจจุบันรัฐบาลได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหมอกพิษทางอากาศ ไว้หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 เป็นต้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศ ซึ่งรวมถึงฝุ่นละออง PM 2.5 อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันปัญหา PM 2.5 ในประเทศไทย ยังคงไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจากนโยบายและกฎหมาย ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยยังไม่สามารถจัดการปัญหา PM 2.5 ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ หากมองในแง่ของกฎหมายของประเทศไทย เช่น กฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยโรงงานนั้น เนื้อหาหลักมักเป็นการกำกับดูแลผู้ประกอบการ ในด้าน “มาตรการกำกับและควบคุม” (Command and Control Approach) ซึ่งมุ่งเน้น ในด้านการจำกัดและห้ามผู้ประกอบการในการปล่อยมลพิษเกินจำนวน ซึ่งไม่สามารถสะท้อน ต้นทุนที่แท้จริงในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้ต้นทุนนั้นถูกผลักให้เป็นภาระของสังคม

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีการนำมาตรการทางภาษีมาใช้จัดการกับปัญหา PM 2.5 โดยใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา PM 2.5 ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่กิจการบางประเภทเท่านั้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดปัญหาฝุ่นละอองนั้นมีหลายฉบับ

แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากกฎหมายที่ออกมานั้นไม่ครอบคลุม และจูงใจให้นิติบุคคลแก้ไขและลดปัญหา PM 2.5 ได้ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมาย โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการนิติบุคคล เช่น การยกเว้นอัตราภาษี การหักรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมใดๆ ที่ช่วยลดการปล่อยฝุ่นได้มากกว่าที่จ่ายจริง เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการค้าเนินธุรกิจ ที่จะส่งผลให้เกิดการลดฝุ่นละออง PM 2.5 ได้ในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงสาระสำคัญของกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งเป็นปัญหาในด้านมลพิษทางอากาศ
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมาย และศึกษาแนวทางต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการนำกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้ในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นิติบุคคลเพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในปัจจุบันประเทศไทยนั้นกำลังเผชิญกับปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งเกิดจากภาคอุตสาหกรรมและคมนาคม โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายและกำหนดให้มีมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5 แต่อย่างไรก็ดี ปัจจุบันกฎหมายและมาตรการดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการพัฒนากฎหมายโดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดอัตราภาษี การยกเว้นอัตราภาษี การหักรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมใดๆ ที่ช่วยลดการปล่อยฝุ่นได้มากกว่าที่จ่ายจริงอย่างในประเทศไทยญี่ปุ่น เป็นต้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากกฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎกระทรวงต่างๆ รวมถึงข้อมูลเชิงสถิติกับหน่วยงานที่เก็บข้อมูลเพื่อดูแลและควบคุมการปล่อยมลพิษ ฝุ่นละออง และแนวทางในการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ทั้งด้านมาตรการควบคุมและมาตรการทางภาษี เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อผู้ประกอบการ และศึกษากฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการนำมาตรการจูงใจทางภาษีมาใช้ในการแก้ไขปัญหา PM 2.5 เพื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์

และสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการนิติบุคคล จากนั้นจะทำการเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนะมาตรการและสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการนิติบุคคล เพื่อลดการปล่อย PM 2.5 ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5 จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วยตัวบทกฎหมาย ระเบียบ หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสื่อประเภทข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงสาระสำคัญของกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งเป็นปัญหาในด้านมลพิษทางอากาศ
2. เพื่อทราบถึงปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมาย และศึกษาแนวทางต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการนำกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้ในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นิติบุคคลเพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) มาตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมกราคม โดยที่ประชาชนบางส่วนเข้าใจว่าเป็นหมอกตามฤดูกาล ซึ่งแท้จริงแล้วคือ PM 2.5 ก็ผ่านไปเป็นระยะเวลาหลายปีแล้ว ในปี พ.ศ. 2561 พบว่าประชากร 9 ใน 10 คน กำลังเผชิญกับคุณภาพอากาศที่มีมลพิษเกินค่ามาตรฐาน ที่องค์การอนามัยโลก หรือ World Health Organization (WHO) กำหนดไว้ ทั้งนี้ WHO ยังระบุว่า สถานการณ์ในแต่ละปี มีประชากรประมาณ 7 ล้านคน เสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางอากาศที่มีอันตรายต่อสุขภาพมากที่สุดคือ PM 2.5 โดยมีพื้นที่ 28 แห่งจาก 53 แห่ง (ใน 29 จังหวัด) ที่มีความเข้มข้นของ PM 2.5 เฉลี่ยรายปีเกินมาตรฐานในบรรยากาศของประเทศไทย ซึ่งกำหนดไว้ที่ 25 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “มคก./ลบ.ม.”)¹

จากการศึกษาโดย Institute for Health and Evaluation, University of Washington สนับสนุนโดยธนาคารโลก พบว่ามลพิษทางอากาศเป็นปัจจัยร่วมที่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ เนื่องจากมีส่วนประกอบของสารเคมีหลายชนิด ทั้งที่เป็นสารระคายเคืองไปจนถึงสารก่อมะเร็ง ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรคต่างๆตามมา โดยพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจจำนวนมากถึง 9,980 คน จากการเก็บสถิติของโรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 22 มกราคม พ.ศ. 2562 และยังคงเชื่อว่าปริมาณผู้ป่วยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัญหา PM 2.5 ยังได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจตามมาอีกด้วย เนื่องจากประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิต อันเกิดจากภาวะด้านสุขภาพและการตัดสินใจการท่องเที่ยว รวมถึงภาคธุรกิจอื่นๆ²

ปัญหา PM 2.5 นั้นมีอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในอนาคตหากไม่สามารถแก้ไขและควบคุมได้ จะส่งผลกระทบต่อประชาชนและจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

¹ Greenpeace Thailand, การจัดลำดับเมืองที่มีปัญหามลพิษทางอากาศ ปี 2561 , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <https://www.greenpeace.org/thailand/explore/protect/cleanair/pm25-harm/> [15 มกราคม 2563]

² รพ.สังกัด กทม.เผย ‘ฝุ่นจิ๋ว’ ทำคนกรุงเทพฯทางเดินหายใจแล้วเกือบ 1 หมื่นราย, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1334098 [17 มกราคม 2563]

2.1 นิยามของฝุ่นละออง PM 2.5

คำว่า PM ย่อมาจาก Particulate Matters เป็นคำเรียกค่ามาตรฐานของฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของทางองค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ US. EPA (United states Environmental Protection Agency) มีหน่วยวัด คือ ไมครอนหรือไมโครเมตร

PM 2.5 มีคำเรียกโดยทั่วไปว่า ฝุ่นละอองเล็ก (Final Particles) เป็นอนุภาคขนาดเล็กที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ยน้อยกว่า 2.5 ไมครอน มีแหล่งกำเนิดมาจากควันเสียของรถยนต์ โรงไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม จากการหุงต้มอาหาร นอกจากนี้ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂), ไนโตรเจนออกไซด์ (NO_x), สารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ก็อาจเกิดปฏิกิริยา ก่อให้เกิดฝุ่นละอองได้เช่นกัน มีลักษณะแขวนลอยอยู่ในอากาศรวมกับไอน้ำ ควัน และก๊าซต่างๆ และไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่เมื่ออยู่รวมกันเป็นจำนวนมากจะมองเห็นเป็นหมอกควัน

PM 2.5 ถือเป็นมลพิษต่อสุขภาพของมนุษย์ตามที่องค์การอนามัยโลกให้ความสำคัญอย่างมากเมื่อเทียบกับเส้นผมปกติของมนุษย์ที่มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ 50 - 70 ไมครอน จะเห็นได้ว่า PM 2.5 มีขนาดเล็กกว่าเป็นอย่างน้อย 25 เท่า ของเส้นผม เล็กจนขนจมูกของมนุษย์ที่ทำหน้าที่กรองฝุ่นนั้นไม่สามารถกรองได้ จึงแพร่กระจายเข้าสู่ทางเดินหายใจ กระแสเลือด และเข้าสู่อวัยวะอื่นๆ ของร่างกายได้ ตัวฝุ่นเป็นพาหะนำสารอื่นเข้ามาด้วย เช่น แคดเมียม ปรอท โลหะหนักและสารก่อมะเร็งอื่นๆ และส่งผลเสียต่อร่างกายในระยะยาว³

2.1.1 ระดับความรุนแรงของฝุ่นละออง PM 2.5

WHO กำหนดให้ PM 2.5 จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 ของสารก่อมะเร็ง ประกอบกับรายงานของธนาคารโลก (World Bank) ที่ระบุว่าประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศมากถึง 50,000 ราย ซึ่งมีผลต่อระบบเศรษฐกิจรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลต้องสูญเสียเกี่ยวเนื่องกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากมลพิษทางอากาศนี้⁴

2.1.2 เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศที่ใช้วัดคุณภาพอากาศเพื่อให้ทราบว่า ระดับใดที่เริ่มเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยสามารถตรวจเช็คดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) ได้ที่เว็บไซต์ของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งประเทศไทยได้แบ่งดัชนีคุณภาพอากาศออกเป็น 5 ระดับ

³ กรมควบคุมมลพิษ, ทำความรู้จัก PM 2.5 , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

http://www.pcd.go.th/info_serv/air_pm25.html [10 มกราคม 2563]

⁴ Greenpeace Thailand, ฝุ่นพิษ PM2.5 ทำไมใครก็ร้าย, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

<https://www.greenpeace.org/thailand/story/2162/pm25-invisible-villians/> [10 มกราคม 2563]

ตั้งแต่ 0 ถึง 201 ขึ้นไป โดยใช้สีเป็นสัญลักษณ์ในการเปรียบเทียบระดับของผลกระทบต่อสุขภาพ⁵ โดยดัชนีคุณภาพอากาศ 100 มีค่าเทียบเท่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไป หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า 100 แสดงว่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 : ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

ดัชนีคุณภาพอากาศ	PM 2.5 (มคก./ลบ.ม.)	ระดับ	สีที่ใช้	ข้อความแจ้งเตือน
0 - 25	0 - 25	ดีมาก	ฟ้า	เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยว
26 - 50	26 - 37	ดี	เขียว	สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
51 - 100	38 - 50	ปานกลาง	เหลือง	สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ยกเว้นผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ หากมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และระคายเคืองตา ไม่ควรทำกิจกรรมกลางแจ้งนาน
101 - 200	51 - 90	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ระคายเคืองตา ไม่ควรทำกิจกรรมกลางแจ้งนาน หรือใช้อุปกรณ์ป้องกัน ส่วนผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ แล้วมีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แสบหน้าอก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
201 ขึ้นไป	91 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง ทุกอย่างหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง และใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

แหล่งที่มา : ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

⁵ กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง, ข้อมูลดัชนีคุณภาพอากาศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://air4thai.pcd.go.th/webV2/aqi_info.php [10 มกราคม 2563]

ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2553) เรื่องกำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศทั่วไป ตามมาตรา 32 และมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีอยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม.หรือน้อยกว่า และค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง อยู่ที่ 50 มคก./ลบ.ม.หรือน้อยกว่า⁶

2.2 ที่มาของฝุ่นละออง PM 2.5

เมื่อเกิดปัญหา PM 2.5 โดยสาเหตุที่ทำให้สภาพอากาศในกรุงเทพและปริมณฑล เข้าสู่วิกฤตนั้น มาจากสองแหล่งกำเนิดใหญ่ๆ⁷ คือ แหล่งกำเนิดโดยตรง และการรวมตัวของก๊าซอื่นๆ ในบรรยากาศ

2.2.1 แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง PM 2.5

1. แหล่งกำเนิดโดยตรง มีมาจาก 4 แหล่งหลัก ๆ ได้แก่

1.1 การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ที่มาจากภาคกิจการพลังงานโรงงานไฟฟ้าและเขื่อน รวมถึงจากการก่อสร้าง

1.2 สารเคมีและอุตสาหกรรม สารเคมีขนาดเล็กที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรม และการปล่อยควันจากการเผาไหม้ ในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้งชานเมืองกรุงเทพและปริมณฑล และในเขตนิคมอุตสาหกรรมหลัก เช่น มาบตาพุด จังหวัดระยอง และเขตประกอบกิจการปูนขาวและปูนซีเมนต์ จังหวัดสระบุรี

1.3 การคมนาคม จากการเผาไหม้ของรถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เรือยนต์ ที่ใช้น้ำมันดีเซล ที่มีการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งรถเมล์ในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพส่วนใหญ่ใช้น้ำมันดีเซล เป็นเชื้อเพลิง

1.4 การเผาไม้ทำลายป่า การเผาขยะ การเผาไร่ นา ตามฤดูกาลเกษตร รวมถึงควันพิษจากประเทศเพื่อนบ้าน

2. การรวมตัวของก๊าซอื่นๆ ในบรรยากาศ โดยเฉพาะซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x) รวมทั้งสารพิษอื่นๆ ที่ล้วนเป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ เช่น สารปรอท (Hg), แคดเมียม (Cd), อาร์เซนิก (As) หรือโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs)

⁶ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2553) เรื่อง กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศทั่วไป

⁷ PM 2.5 ฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศกับวิกฤตสุขภาพที่คนไทยจะต้องแลก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <https://thestandard.co/pm-2-5-environmental-nano-pollutants/> [10 มกราคม 2563]

2.2.2 สาเหตุสำคัญที่ทำให้ฝุ่นละออง PM2.5 สะสมรวมกันอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล

กรุงเทพเป็นเมืองหลวงที่รายล้อมไปด้วยอาคารสูงจำนวนมาก จึงมีลักษณะคล้ายแอ่งกระทะ ทำให้เกิดการสะสมของ PM 2.5 ได้ง่าย เนื่องจากไม่มีที่ให้ลมถ่ายเทและระบายอากาศได้อย่างสะดวกเพียงพอ มลพิษ ฝุ่น คิววันต่าง ๆ จึงไม่สามารถระบายออกไปได้ ปกติแล้วฝุ่นเหล่านี้จะลอยขึ้นไปรวมตัวในอากาศเป็นจำนวนมากในช่วงกลางวัน ก่อนที่จะถูกลมพัดจางหายไปในตอนเช้า

แต่หากวันใดที่อากาศนิ่งสงบ ไม่มีลมพัด จะทำให้ PM 2.5 ไม่ฟุ้งกระจายจึงเกิดการสะสมของฝุ่นมากขึ้นเรื่อยๆ จนระดับความเข้มข้นของฝุ่นในพื้นที่นั้นๆ เข้าสู่ระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนจนกลายเป็นปัญหามลภาวะทางอากาศนั่นเอง

2.3 แนวโน้มปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหา PM 2.5 มานาน จึงเกิดคำถามว่าทำไมปริมาณ PM 2.5 ซึ่งสูงจนเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิตของประชาชนนั้น ถึงเกิดขึ้นทุกปีและมักจะเกิดในช่วงปลายปีที่เข้าสู่ช่วงอากาศเย็น ซึ่งเป็นผลมาจากความกดอากาศสูงจากทางตอนเหนือเคลื่อนตัวลงมาปกคลุมพื้นที่ของประเทศไทย ทำให้รูปแบบการเคลื่อนตัวของชั้นอากาศเหนือประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงไป เพราะพื้นดินคายความร้อนอย่างรวดเร็ว ทำให้อากาศที่อยู่เหนือพื้นดินนั้นเย็นตามไปด้วย ทำให้อากาศร้อนขึ้นไปอยู่ตรงกลางระหว่างชั้นอากาศเย็น และเกิดเป็นอากาศปิดเนื่องจากไม่มีช่องว่างให้อากาศนั้นไหลผ่านไปตามระบบ รวมถึงฝุ่น มลพิษ ที่สะสมอยู่จึงไหลย้อนกลับลงสู่พื้นดินอีกครั้ง เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดอากาศปิด มลภาวะในอากาศจึงสูงตามไปด้วย

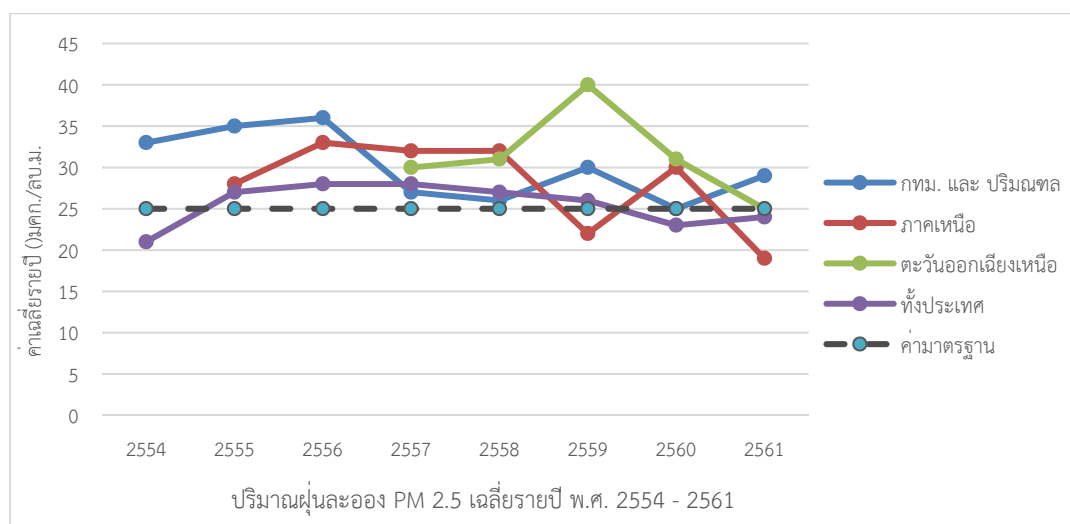
จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ ระบุว่าปัญหา PM 2.5 ในประเทศไทย โดยเฉพาะกรุงเทพนั้นมีมานานแล้ว แต่ที่ประชาชนเพิ่งจะหันมาตระหนักนั้น เนื่องจากเครื่องมือวัดที่ทันสมัยขึ้นในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ประกอบกับปัจจัยทางธรรมชาติที่เป็นตัวหนุนในช่วงปลายปี เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ที่อากาศค่อนข้างปิด ทำให้กรุงเทพที่เป็นเมืองใหญ่ มีอาคารสูงล้อมรอบจำนวนมาก ไม่มีที่ให้ลมถ่ายเทและระบายอากาศได้อย่างสะดวกเพียงพอ มลพิษ ฝุ่น คิววันต่างๆ จึงไม่สามารถระบายออกไปได้

วัฏจักรของ PM 2.5 ในประเทศไทยนั้น แท้จริงแล้ว ฝุ่นได้กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันในช่วงเวลาและภูมิภาคตามปัจจัยภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบ เริ่มจากกรุงเทพที่มักจะเกิดในช่วงความกดอากาศสูง ในเดือนตุลาคมไปจนถึงกุมภาพันธ์ ซึ่งในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้ ภาคตะวันออกและตะวันตกที่เป็นพื้นที่เพาะปลูก ก็ได้รับผลกระทบจากการเผาพื้นที่การเกษตร เช่น ไร่อ้อย ที่จะเกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน - มีนาคมของทุกปี ขณะที่ภาคเหนือและภาคกลางจะได้รับผลกระทบจากความกดอากาศต่ำจากกรุงเทพ ที่กระจายขึ้นไปยังภาคเหนือที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม - เมษายน ขณะที่ภาคใต้จะเกิดปัญหา PM 2.5

ในช่วงเดือนสิงหาคม – ตุลาคมของทุกปี เนื่องมาจากการเผาพื้นที่การเกษตรและหมอกควันจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา เมื่อดูจากปัจจัยแวดล้อมทั้งฤดูกาล ความกดอากาศ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศและนอกประเทศสะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพอากาศประเทศไทยมีโอกาสเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก ที่เรียกว่า PM 2.5 ต่อเนื่องตลอดปี โดยมีแนวโน้มที่จะพุ่งขึ้นในช่วงต้นปีและลดต่ำลงในช่วงกลางปีที่เป็นฤดูฝน

ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 23 ของโลกในฐานะประเทศที่มีความเข้มข้นเฉลี่ยรายปีของ PM 2.5 มากที่สุด หากเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยมีค่าคุณภาพอากาศแย่เป็นอันดับ 3 รองจากอินโดนีเซียและเวียดนาม และมี 10 จังหวัดในประเทศไทยที่ติดอยู่ในการจัดอันดับ 15 เมืองที่มีมลพิษ PM 2.5 สูงสุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁸

ภาพที่ 1 : ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ยรายปี พ.ศ. 2554 – 2561

ผู้เขียนประยุกต์ใช้ข้อมูลและอ้างอิงจาก : กลุ่มเฝ้าระวังฝุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

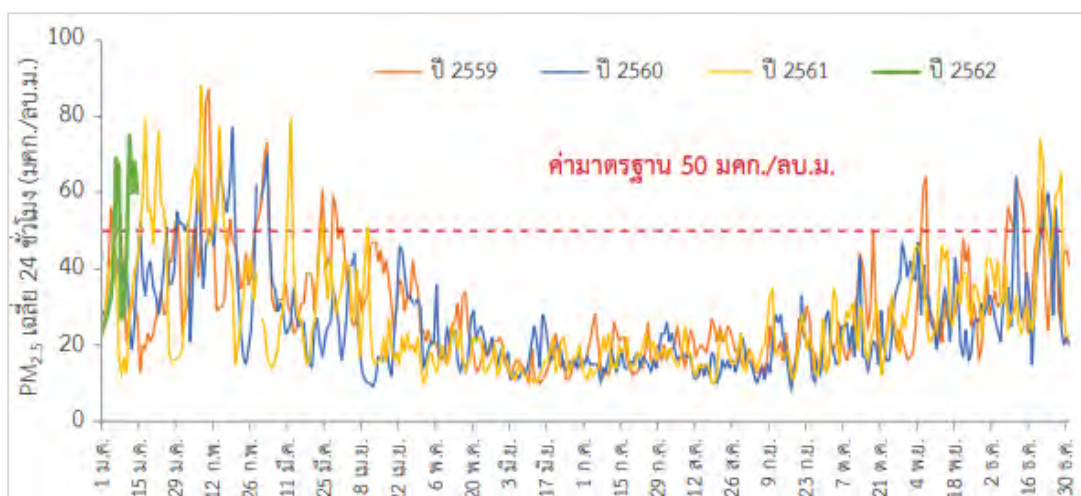
จากภาพแสดงปริมาณ PM 2.5 เฉลี่ยรายปีในปี พ.ศ. 2554 – 2561 พบว่า PM 2.5 ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ในช่วง 3 – 133 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานอยู่ที่ 50 มคก./ลบ.ม.) ส่วนค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง 9 – 41 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานอยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม.) และมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 แต่ในปี พ.ศ. 2561 ปริมาณฝุ่นละอองปรับเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า⁹

⁸ รายงานการจัดอันดับคุณภาพอากาศโลก ปี 2561 เปิดเผยเมืองที่มีปัญหามลพิษ PM2.5 และเมืองที่มีคุณภาพอากาศดีที่สุดในโลกและในแต่ละภูมิภาค , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

<https://www.greenpeace.org/thailand/press/3257/global-aqi-2018/> [2 กุมภาพันธ์ 2563]

⁹ เรียนรู้อยู่กับฝุ่น PM 2.5 , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <https://www.chula.ac.th/wp-content/uploads/2019/10/Chula-PM25.pdf> [2 กุมภาพันธ์ 2563]

ภาพที่ 2 : ค่าฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในพื้นที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2559 – 2562

แหล่งที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

จากภาพ แสดงผลการตรวจวัดค่า PM 2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในพื้นที่กรุงเทพฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2559 – 2562¹⁰ พบว่า PM 2.5 จะมีปริมาณสูงเกินมาตรฐานเกิดขึ้นในช่วงเดือน มกราคม – มีนาคม และเดือนธันวาคมของทุกปี โดยมีแหล่งกำเนิดมาจากภาคอุตสาหกรรม และภาคคมนาคมจากยานพาหนะ ประกอบกับสภาพอุตุนิยมวิทยาที่สภาพอากาศจมตัว ลมสงบ เนื่องจากความกดอากาศสูงที่ปกคลุมตอนบนของประเทศมีกำลังอ่อน ทำให้อุณหภูมิของกรุงเทพฯ และปริมณฑลสูงขึ้น เกิดสภาพอากาศปิดทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศ จนเริ่มมีปริมาณ PM 2.5 เกินมาตรฐาน สถานการณ์ในปี พ.ศ. 2561 มีปริมาณสูงขึ้นในช่วงต้นปี ในเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ และช่วงเดือนธันวาคม ไปจนถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2562

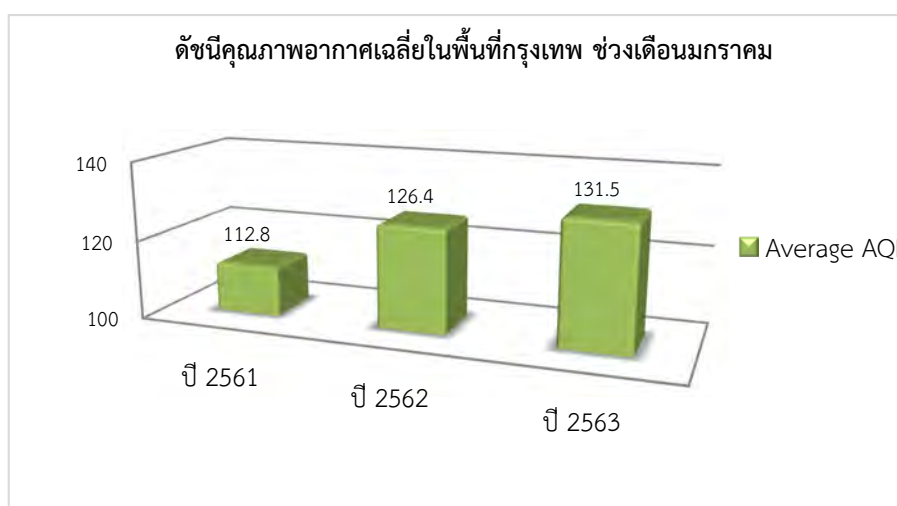
ประเด็นเรื่อง PM 2.5 เกินค่ามาตรฐาน และส่งผลให้คุณภาพอากาศอยู่ในระดับปานกลาง ถึงเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นบ่อยในช่วงระยะ 1 - 2 ปีมานี้ และประเทศไทย มักถูกจัดอยู่ในลำดับต้นๆ ของเมืองที่มีคุณภาพอากาศแย่มากที่สุดในโลก โดยการจัดอันดับตามมาตรฐาน ของประเทศสหรัฐอเมริกา (US AQI)

โดยเมื่อช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงคมนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงานและสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ขอความร่วมมือประชาชน ในการลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของ PM 2.5 แต่ผลที่ได้นั้นไม่ได้ตามที่มุ่งหวังไว้

¹⁰ รายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM 2.5) พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และผลการดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2562 , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <http://www.pcd.go.th/file/pm2.5-2562.pdf> [4 กุมภาพันธ์ 2563]

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าสถานการณ์ฝุ่นละอองรายชั่วโมง เวลา 06.00 - 07.00 น. ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมาตรวัดค่าได้ 47 – 89 มคก./ลบ.ม. ค่ามาตรฐานไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม. ภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลายพื้นที่ พื้นที่ที่มีปริมาณฝุ่นละอองอยู่ในระดับเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ มี 49 พื้นที่ โดยสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของ PM 2.5 หลักๆเกิดจากภาวะลมสงบต่อเนื่อง ในหลายพื้นที่ของกรุงเทพฯและปริมณฑล ประกอบกับพฤติกรรมดำรงชีวิตของประชาชน ทำให้การกระจายตัวของฝุ่นละอองยังคงอยู่ในระดับต่ำอยู่ ประกอบกับสภาพความกดอากาศในพื้นที่ประเทศไทย โดยเกิดภาวะผ่าชีครอบ (inversion) ในระดับต่ำกว่า 1 กิโลเมตร (ปกติควรสูงกว่า 3 กิโลเมตร) ทำให้ฝุ่นไม่สามารถลอยขึ้นไปได้ และยังคงมีการสะสมตัวของฝุ่นละออง

ภาพที่ 3 : ดัชนีคุณภาพอากาศเฉลี่ยในพื้นที่กรุงเทพฯ ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2561 - 2563

ผู้เขียนประยุกต์ใช้ข้อมูลและอ้างอิงจาก : Bangkok Air Pollution: Real-time Air Quality Index (AQI)

จากภาพ จะเห็นว่าตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 สถานการณ์ PM 2.5 กลับมามีความรุนแรงอีกครั้งในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล ทั้งนี้ หากเทียบกับปี พ.ศ. 2561 จะเห็นว่าค่าปริมาณฝุ่นละอองที่วัดได้นั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยจากข้อมูลดัชนีคุณภาพอากาศ พบว่า สถานการณ์ PM 2.5 เกินค่ามาตรฐาน ที่ปกคลุมพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑลเฉลี่ย มีระดับเกิน 100 มคก./ลบ.ม. เป็นระยะเวลาติดต่อกันหลายวัน ซึ่งทำให้ค่า PM 2.5 เกินค่ามาตรฐานเฉลี่ยแต่ละระดับสูงถึง 180 มคก./ลบ.ม.¹¹

¹¹ศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้ “ฝุ่น PM2.5 ที่รุนแรงขึ้น” ส่อกระทบเศรษฐกิจสูงถึง 6 พันล้านบาท, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.prachachat.net/finance/news-413478> [10 กุมภาพันธ์ 2563]

และปัจจุบัน แม้ว่ามลพิษทางอากาศจะลดลงเป็นบางช่วง แต่ปริมาณ PM 2.5 ก็ยังมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ และในภาพรวมพบว่า PM 2.5 ยังไม่หายไปจากอากาศแบบหมดสิ้น

โดยล่าสุดเมื่อกลางเดือนมีนาคมที่ผ่านมา สถานการณ์ PM 2.5 ของประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคเหนือมีปริมาณ PM 2.5 เกินค่ามาตรฐานหลายเท่าตัว ซึ่งถือเป็นปัญหาอากาศเป็นพิษขั้นวิกฤตและหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างยิ่ง

สารมลพิษทางอากาศที่ตรวจพบเกินมาตรฐานในภาคเหนือ โดยตรวจพบค่าอยู่ในช่วง 82 – 376 มคก./ลบ.ม. หลายจังหวัดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพื้นที่ที่มีค่าเกินมาตรฐานจนมีผลกระทบต่อสุขภาพหรือสีแดง อยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา และตาก

โดยเว็บไซต์ AirVisual ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่แสดงข้อมูลคุณภาพอากาศที่เชื่อถือได้ ได้รายงานสภาพคุณภาพอากาศ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา พบว่าจังหวัดเชียงใหม่ มีปริมาณฝุ่นแบบภาพรวมที่ 317 US AQI ขณะที่ปริมาณ PM 2.5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 266.5 มคก./ลบ.ม. ซึ่งอยู่ในระดับสีแดง คือมีผลกระทบต่อสุขภาพและกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างมาก และปริมาณ PM 2.5 ที่พบส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีค่าฝุ่นสูงติดอันดับที่ 1 ของโลก¹²

2.4 ผลกระทบและมาตรการรับมือฝุ่นละออง PM 2.5

PM 2.5 ไม่มีกลิ่น มีขนาดเล็กมาก สามารถผ่านเข้าไปในร่างกายได้ถึงถุงลมปอด บางส่วนสามารถเล็ดรอดผ่านผนังถุงลมปอดเข้าไปในเส้นเลือดฝอยล่องลอยอยู่ในกระแสเลือด และกระจายตัวแทรกซึมไปทั่วร่างกาย และกระตุ้นให้เกิดสารอนุมูลอิสระ ลดระบบแอนตี้ออกซิแดนท์ (สารต้านอนุมูลอิสระ) และรบกวนสมดุลต่างๆ ของร่างกาย อีกทั้งยังกระตุ้นยีนที่เกี่ยวข้องกับการหลั่งสารอักเสบซึ่งมีอันตรายต่อเนื้อเยื่อในร่างกายและส่งผลกระทบต่อต่างๆ ตามมา เช่น อันตรายต่อปอด ทางเดินหายใจ ดวงตา ผิวหนัง และหญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น

2.4.1 อันตรายและผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละออง PM 2.5

1. อันตรายต่อปอด การหายใจเอา PM 2.5 เข้าไปในปริมาณสูง จะมีผลต่อการทำงานของปอด เพราะฝุ่นละอองขนาดเล็กเมื่อเราสูดเข้าไปในร่างกายจะสามารถขยายตัวเองให้ใหญ่ได้ถึง 20 เท่าตัว ทำให้เมื่อสูดหายใจเอาฝุ่นเข้าไปในปอดในปริมาณสูง จะสร้างความระคายเคืองให้กับระบบทางเดินหายใจ ไอ จาม มีเสมหะ โดยในผู้ป่วยที่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง วัณโรค ภูมิแพ้ จะทำให้อาการของโรคชัดเจนขึ้น และในเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 10 ปี เมื่อสูดฝุ่นละออง

¹² AirVisual เผยค่าฝุ่นจังหวัดเชียงใหม่สูงติดอันดับ 1 ของโลก หลังภาพรวมปริมาณฝุ่น PM2.5 พุ่งสูงหลายเท่าตัว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.innnews.co.th/regional-news/news_620813/ [30 มีนาคม 2563]

ขนาดเล็กเข้าไปอาจทำให้ปอดเจริญเติบโตในอัตราที่ถดถอยกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากฝุ่นละออง

2. อันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ ฝุ่นละอองขนาดเล็กเมื่อสัมผัสกับปอดนานๆ อาจเข้าสู่ระบบน้ำเหลืองหรือระบบเลือด ทำให้เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ จาม มีน้ำมูก คัดจมูก แสบจมูก เจ็บคอ ไอ หรืออาจส่งผลให้เป็นไซนัสอักเสบได้ และอาจส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง เช่น อีตอัดแน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก เจ็บหน้าอก จนก่อให้เกิดโรคปอดเรื้อรัง หรือ มะเร็งปอดตามมา

3. อันตรายต่อดวงตา อาจทำให้เกิดอาการแสบตา ตาแดง ระเคืองตา ตาอักเสบ ซึ่งผู้มีปัญหาเกี่ยวกับดวงตาอาจทำให้รุนแรงขึ้น เช่น ต้อลม ต้อเนื้อ ภูมิแพ้ขึ้นตา

4. อันตรายกับหัวใจ หากร่างกายได้รับ PM 2.5 ปริมาณมากและเป็นระยะเวลาานาน จะมีผลต่อระบบหัวใจ ทำให้หัวใจเต้นผิดปกติ หัวใจเต้นแรงขึ้น มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน เกิดภาวะหัวใจวาย และหลอดเลือดสมองตีบจนถึงตายได้

5. อันตรายต่อผิวหนัง อาจส่งผลให้เกิดอาการลมพิษ ระคายเคืองคันตามร่างกาย ผิวหนังอักเสบ ปวดแสบ ปวดร้อนที่ผิวหนัง ผื่นกำเริบ ผู้ที่มีผิวแพ้ง่ายหรือผู้ที่เป็โรคผิวหนังอยู่แล้วควรระวังไม่ให้โรคกำเริบ

6. อันตรายต่อหญิงตั้งครรภ์ ถ้าได้รับฝุ่นพิษเป็นเวลานานๆ ก็มีความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์ได้ เนื่องจากฝุ่นละอองขนาดเล็กสามารถซึมเข้าสู่กระแสเลือดผ่านทางรกทำให้มีผลต่อน้ำหนักเด็กแรกเกิดน้อยผิดปกติ แล้วยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดการแท้งบุตร หรือ คลอดก่อนกำหนด และยังสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและระบบสมองของลูก

2.4.2 แนวทางการป้องกันฝุ่นละออง PM 2.5

ประเทศไทยได้มีการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสถานการณ์ในปัจจุบันและวิธีการป้องกัน PM 2.5 โดยเบื้องต้นประชาชนสามารถทำได้โดยการงดเว้นการออกไปทำกิจกรรมในสถานที่กลางแจ้ง เมื่อคุณภาพอากาศอยู่ในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือการสวมใส่หน้ากากที่สามารถป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา PM 2.5 ในการควบคุมการปล่อยฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิด เพื่อลดปริมาณ PM 2.5 เช่นกัน

บทที่ 3

หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภายหลังจากค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ทั่วประเทศไทยพุ่งสูงสุด 1 ใน 10 อันดับของโลก¹³ และส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประชาชนแบบนี้อยู่ทุกปี ในช่วงเดือนธันวาคมไปถึงเดือนเมษายน หลายภาคส่วนออกมาเรียกร้องรัฐบาลให้ลงมือปกป้องสุขภาพของประชาชนและจัดการกับวิกฤต PM 2.5 อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการแก้ไขที่ต้นเหตุอย่างเร่งด่วน ไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุอย่างการพ่นละอองน้ำ การสวมใส่หน้ากากอนามัย หรือโรงเรียนประกาศหยุดการเรียนการสอนเพื่อเลี่ยงผลกระทบจากฝุ่น ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาอย่างไม่ตรงจุด และไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลของผู้เขียนพบว่า หนึ่งในความเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศไทย กรีนพีซประเทศไทย หรือองค์กรรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม มูลนิธิบูรณะนิเวศ มูลนิธิชีววิถี มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค เยาวชนกลุ่มเมล์เดย์ กลุ่ม Climate Strike Thailand และภาคประชาชน ในการเรียกร้องมาตรการของภาครัฐที่จะต้องยกระดับให้ดีขึ้น ลดการปล่อย PM 2.5 จากแหล่งกำเนิด ทั้งจากโรงไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงภาคคมนาคมขนส่งอย่างการใช้รถยนต์และการปรับมาตรฐาน PM 2.5 ในบรรยากาศของประเทศไทยให้ใกล้เคียงกับเป้าหมายชั่วคราวที่ 3 (Interim Target 3) ขององค์การอนามัยโลก (WHO) โดยเสนอค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงที่ 35 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และค่าเฉลี่ยรายปีที่ 12 มคก./ลบ.ม. ภายในปี พ.ศ. 2563 (จากเดิมประเทศไทย กำหนดมาตรฐานค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 50 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม.¹⁴) เพื่อเป็นเพดานกำหนดการปลดปล่อย PM 2.5 ตั้งแต่ต้นทางเพื่อควบคุมการปลดปล่อยมลพิษทางอากาศไม่ว่าจะเป็นในภาคคมนาคม ภาคพลังงาน ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคครัวเรือน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหามลพิษนั้น ถือเป็นปัญหาที่สำคัญในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง PM 2.5 ถือเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างผลกระทบไปทั่วโลก และกำลังส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิตของประชาชนในขณะนี้ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนในประเทศแม้ว่าจะเข้าใจและทราบถึงต้นเหตุของการเกิด PM 2.5 แล้วนั้น กลับไม่ได้ตระหนักถึงการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการนิติบุคคล เนื้อหาในบทนี้จึงแสดงให้เห็น

¹³ ทางแก้ PM2.5 ในมุมมองเอ็นจีโอ ร้องปรับปริมาณฝุ่นพิษมาตรฐานองค์การอนามัยโลก , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <https://www.thaipost.net/main/detail/55817> [30 มีนาคม 2563]

¹⁴ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2553) เรื่อง กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศทั่วไป

ถึงหลักการแก้ไขมลพิษทางอากาศ กฎหมายในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา PM 2.5 และชี้ให้เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่นั้นไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5

3.1 หลักการแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อม

การกำหนดมาตรการจูงใจในรูปแบบต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรมีทั้งมาตรการจูงใจทางภาษีและที่มีใช้ภาษี กล่าวคือ ทั้งเก็บภาษีจากผู้ก่อมลพิษควบคู่ไปกับการใช้มาตรการจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มาตรการที่รัฐใช้จัดการสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น ยึดหลักการกำกับและควบคุมเป็นหลัก (Command and Control Approach) ซึ่งมุ่งเน้นในการจำกัดและห้ามผู้ประกอบการในการปล่อยมลพิษเกินจำนวน เช่น การกำหนดค่ามาตรฐานมลพิษจากแหล่งกำเนิด และกำหนดวิธีการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดต้องปฏิบัติเพื่อบำบัดมลพิษ แต่การกำหนดเช่นนี้ก่อให้เกิดช่องว่างในการปฏิบัติ ทำให้สามารถปล่อยมลพิษได้มากตามต้องการตราบใดที่มลพิษอากาศเสียเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด ผู้ผลิต ผู้ประกอบการนิติบุคคลจึงขาดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงกระบวนการผลิตและใช้เทคโนโลยี ดังนั้นจึงต้องใช้มาตรการจูงใจทางภาษีเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5

โดยหลักการกำกับและควบคุม (Command and Control Approach) ยังมีข้อจำกัดที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม¹⁵ ดังนี้

1. หลักการกำกับและควบคุม มีการกำหนดมาตรฐานในทางปฏิบัติแบบเดียวกันสำหรับแหล่งมลพิษทุกแหล่ง โดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนส่วนเพิ่มในการปฏิบัติตามของแหล่งมลพิษว่าเป็นแบบใด
2. หลักการดังกล่าวก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนา ปรับปรุงเทคโนโลยีน้อยมากเนื่องจากการผลิตการจัดการ หากปฏิบัติได้ตามมาตรฐานก็จะมีแรงจูงใจใดๆที่ต้องลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ๆ และผู้ประกอบการที่ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐาน แต่เห็นว่าอัตราค่าปรับที่ตั้งขึ้นเพื่อบังคับให้การปฏิบัติตาม หากกำหนดต่ำเกินไปอาจทำให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มที่จะปล่อยมลพิษสูงกว่าที่ควร
3. มีต้นทุนสูงในการบริหารจัดการและบังคับให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน เพราะมีผู้ประกอบการจำนวนมาก
4. หากมีการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ จะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของกฎหมายและหน่วยงาน จึงทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการควบคุม กล่าวคือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมีหลายฉบับ ซึ่งได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานต่างๆ การซ้ำซ้อนกันทำให้เกิดปัญหาการทำงานโดยขาดการประสานงาน เช่น การควบคุมมลพิษทางอากาศที่ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ที่พยายามสร้างความเป็นเอกภาพ

¹⁵ วาสิณี นันทขว้าง. แนวคิดและหลักการกฎหมายสิ่งแวดล้อม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2554) หน้า 225-226

ในการควบคุมมลพิษทางอากาศ แต่การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานหลักในการควบคุมมลพิษก็มีข้อจำกัดเรื่องบุคลากร จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมควบคุมมลพิษ

5. ปัญหาจากเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มักขาดการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ขาดการติดตามตรวจสอบที่เป็นระบบ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เน้นในเรื่องการกำหนดมาตรฐานมลพิษที่ปล่อยออกจากแหล่งกำเนิด แต่ในความเป็นจริง แม้ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ก็ยังมีเสื่อมโทรมอยู่ดี เนื่องจากมลพิษที่ปล่อยออกมาโดยรวมมีมากเกินไป เป็นต้น

ในปัจจุบันได้นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ควบคู่กัน มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่หน่วยงานกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมกำหนดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวอันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยอาจเป็นมาตรการทำให้เพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง หรือเป็นมาตรการที่สนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการลดการก่อมลพิษ สำหรับแนวคิดหรือหลักการที่สำคัญในการกำหนดหรือสร้างเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม¹⁶ ที่จะกล่าวถึงมี 2 หลักการ ดังนี้

1. หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) เป็นหลักการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากร มีแนวคิดพื้นฐานโดยการนำเอาต้นทุนที่เกิดจากการก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (environmental costs) หรือผลกระทบภายนอก (externality) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ต้นทุนและราคาสินค้าและบริการดังกล่าวสูงขึ้น และทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนอันจะเป็นผลดีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม

2. หลักการผู้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pays Principle: BPP) มีแนวคิดพื้นฐานคือ ผู้ได้รับประโยชน์จากสินค้าและบริการ ควรต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทั้งหมดในการผลิตสินค้าและบริการนั้น ซึ่งถือเป็นหลักการที่ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรโดยหลักการนี้จะคล้ายกับหลักการผู้ใช้เป็นผู้จ่าย (User Pays Principle) ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือผู้บริโภคต้องจ่ายค่าสินค้าและบริการที่บริโภค

แนวคิดการจัดเก็บภาษี

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีการนำมาตรการทางภาษีซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งตามหลักเศรษฐศาสตร์ มาใช้จัดการกับปัญหา PM 2.5 เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับภาคธุรกิจ

¹⁶ เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา

<https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom21/05-01.html> [5 เมษายน 2563]

ภาคอุตสาหกรรมหันมาให้ความสำคัญ และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา PM 2.5 โดยแนวคิดการจัดเก็บภาษีอากร นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้วยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ การเจริญเติบโตธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน โดยรายได้จากการบริหารประเทศส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80¹⁷ มาจากภาษีอากร ซึ่งหลักการบางประการที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากรและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เพื่อก่อให้เกิดความทั่วถึง ความเป็นธรรม รวมถึงต้องคำนึงถึงหลักของความคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของผู้เสียภาษีด้วย

หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี¹⁸ ควรมีลักษณะดังนี้

1. หลักความเป็นธรรม ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคน (Ability to Pay) โดยจะต้องยึดหลักว่าผู้ที่มีรายได้มากควรจะต้องเสียภาษีมาก ผู้มีรายได้น้อยควรเสียภาษีน้อย ประกอบกับการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล

2. หลักความแน่นอนและชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่การเก็บภาษีจะต้องมีความแน่นอนสามารถเข้าใจความหมายได้โดยง่าย และป้องกันมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ อีกทั้งผู้ประกอบการและประชาชนผู้เสียภาษีจะได้ใช้ในการวางแผนเกี่ยวกับภาษีของตนเอง เช่น ผู้เสียภาษีจะต้องชำระภาษีเมื่อใด ที่ไหน และหากผู้ใดละเลย หลีกเลียง หรือล่าช้าจะต้องได้รับโทษอย่างไร เป็นต้น

3. หลักความสะดวก ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด เช่น ควรกำหนดช่วงเวลาในการชำระภาษีให้นานพอสมควร เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เสียภาษี และควรใช้วิธีการที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก และซับซ้อน

4. หลักความมีประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายทั้งของผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษีอากร ทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มาก โดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด

5. หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ การจัดเก็บภาษีอากรต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาดหรือให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

6. หลักอำนวยความสะดวก การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีต้องช่วยให้รัฐมีรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการตามหน้าที่ของรัฐ

7. หลักความยืดหยุ่น ต้องสามารถปรับปรุงเพิ่มหรือลดจำนวนภาษีอากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของรัฐในการกำหนดทิศทางและเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

มาตรการจูงใจทางภาษีอากรเพื่อการแก้ไขปัญหา PM 2.5 นั้น รัฐมีวัตถุประสงค์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนมากกว่าเป็นการเพิ่มรายได้ของรัฐ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

¹⁷ กรมสรรพากร, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/ebook/allot_Improvement_of_VAT.pdf
[30 มีนาคม 2563]

¹⁸ ศาสตราจารย์ ดร. สุเมธ ศิริคุณโชติ, “ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2562” พิมพ์ครั้งที่ 1 ฉบับแก้ไขปรับปรุง มกราคม 2562, หน้า 3

กับการแก้ไขปัญหา PM 2.5 ในประเทศไทยนั้น มีทั้งที่เป็นมาตรการจูงใจทางภาษีและมาตรการที่มีใช้ ภาษี โดยจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5

ภาครัฐซึ่งมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาและบริหารจัดการบ้านเมือง เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชน จึงต้องมีเครื่องมือในการกำหนดแนวทาง การบริหารจัดการปัญหา PM 2.5 อันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการสิ่งแวดล้อม

ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา PM 2.5 อยู่ 4 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
2. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
3. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535
4. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

3.2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากการขยายตัวของประชากรในประเทศ ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นจำนวนมาก ตลอดจนการสร้างอุตสาหกรรมโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากปล่อยไว้และไม่มีการป้องกัน การแก้ไข ก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชาชน อย่างรุนแรง จึงได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้น ซึ่งนับเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามความในมาตราของพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาและความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนงานราชการ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่น และแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบ โดยตรง และกำหนดให้มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งในด้านคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตลอดจนกำหนดให้มีกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุน การจัดการระบบของเสียทิ้งของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน

ผู้มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ ซึ่งบทบาทและภารกิจโดยทั่วไปของกรมควบคุมมลพิษเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นหลัก ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่จำเป็นในการจัดการมลพิษ การประกาศพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยอากาศเสีย น้ำทิ้ง

หรือขยะมูลฝอย รวมถึงการกำหนดอัตรา ค่าบริการ ค่าปรับ และค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบซึ่งปรากฏในบทกำหนดโทษ ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ ยังได้นำหลักการพื้นฐานในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างหลักผู้ก่อมลพิษต้องจ่าย (Polluter Pays Principle) และการมีส่วนร่วมของประชาชน มาบัญญัติไว้ด้วย

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนด หลักการโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเรื่องมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป โดยอาศัยหลักวิชาการกฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็น พื้นฐานและจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย¹⁹ และมีอำนาจปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสม ตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง ในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ²⁰

2. ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามความจำเป็น เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้น²¹ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือตามประกาศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²²

3. รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ มีอำนาจกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้²³

4. ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีอำนาจ กำหนดประเภท ของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม ไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้

¹⁹ มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁰ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²¹ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²² มาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²³ มาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษ

โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดสำหรับการควบคุม กำจัด ลดหรือขจัดมลพิษ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด²⁴ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ²⁵

5. เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือในแต่ละวันและจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐาน และจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้น ตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งตามหลักเกณฑ์วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ต้องมีผู้ควบคุมตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด ให้ผู้ควบคุมมีหน้าที่ดำเนินการตามที่กำหนดแทนเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการมีหน้าที่ต้องดำเนินการเช่นเดียวกัน²⁶ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ²⁷

6. จัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมในกระทรวงการคลัง เพื่อให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับการลงทุนและดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย หรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อการควบคุมบำบัดหรือขจัดมลพิษ อีกทั้งเพื่อเป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นสมควร²⁸

7. เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ผู้ใดละเว้นไม่ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่สำหรับการควบคุมมลพิษทางอากาศ และปล่อยมลพิษน้ำออกสู่สิ่งแวดล้อมจะต้องเสียค่าปรับรายวัน ในอัตราสี่เท่าของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายประจำวัน สำหรับการเปิดเดินเครื่องทำงานของอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือระบบกำจัดมลพิษทางอากาศตลอดเวลาที่ดำเนินการเช่นที่วานั้น²⁹

8. เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น หรือผู้รับจ้างให้บริการซึ่งได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการได้ เช่น ด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ที่จำเป็น ซึ่งไม่สามารถจัดหาได้ในราชอาณาจักรเข้ามา และการขอรับอนุญาตนำผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติหน้าที่

²⁴ มาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁵ มาตรา 104 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁶ มาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁷ มาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁸ มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

²⁹ มาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

เป็นผู้ติดตั้ง ควบคุม หรือดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ควบคุมเครื่องจักรอุปกรณ์ ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร รวมทั้งขอยกเว้นภาษีเงินได้ของบุคคลนั้นที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในราชอาณาจักรด้วย³⁰

9. เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว แต่ประสงค์ที่จะจัดให้มีระบบ อุปกรณ์ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ของตนเองเพื่อทำการบำบัดอากาศเสีย มีสิทธิที่จะขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการได้³¹

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับแรก ซึ่งบังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแก้บทบัญญัติบางประการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้เพิ่มความเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาต ผู้ใดก่อสร้างหรือดำเนินโครงการหรือกิจการก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งแสนบาท ตลอดระยะเวลาที่ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น และถ้าการกระทำนั้นมีผลกระทบอย่างรุนแรง ต้องระวางโทษหนักกว่ากึ่งหนึ่ง³²

2. ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาต ผู้ใดไม่นำส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท³³

หลังจากที่ทราบบทบาทและหลักการตามพระราชบัญญัตินี้ที่บัญญัติขึ้นเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหา PM 2.5 โดยการส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนอกจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้วยังมีพระราชบัญญัติโรงงานที่ได้กำหนดวิธี และการควบคุมของโรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหา PM 2.5 ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

3.2.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ตามความในมาตราของพระราชบัญญัตินี้ กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุมการดำเนินกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะมาตรฐานและวิธีการควบคุมการกำจัดของเสียมลพิษหรือสารปนเปื้อน ซึ่งเกิดจากกิจการของโรงงาน

³⁰ มาตรา 94 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

³¹ มาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

³² มาตรา 101/1 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2561

³³ มาตรา 101/2 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2561

ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สามารถประกาศกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำจัดของเสียสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย ห้ามการปล่อยทิ้งน้ำเสียและอากาศเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมแนวทางการมีระบบบำบัดของเสีย ตลอดจนกำหนดระดับเสียงไม่เกินมาตรฐานขององค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติโรงงานมีความมุ่งหมายหลัก เพื่อควบคุมที่ตั้งและการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศนั้นได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศเสีย ซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน เช่น กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ซึ่งห้ามมิให้ระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน เว้นแต่จะทำให้อากาศที่ระบายออกมีปริมาณสารเจือปนไม่เกินค่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และที่ผ่านมาได้มีประกาศกำหนดค่าปริมาณสารเจือปนในอากาศที่ระบายจากโรงงานหลายฉบับ นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังให้รัฐมนตรีมีอำนาจรวมถึงประกาศกำหนดชนิดคุณภาพ วัตถุประสงค์หรือชนิดของพลังงานที่จะนำมาใช้หรือผลิตในโรงงาน เช่น ห้ามใช้สาร CFC (Chlorofluorocarbon) ในกระบวนการผลิต ซึ่งเป็นสารที่ทำลายชั้นบรรยากาศและก่อให้เกิดภาวะเรือนกระจก เป็นต้น

ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหลักการโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภท ชนิดหรือขนาดใด เป็นโรงงานจำพวกที่ 1 2 หรือ 3 โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 โรงงานจำพวกที่ 1 สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน

1.2 โรงงานจำพวกที่ 2 เมื่อจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน

1.3 โรงงานจำพวกที่ 3 จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการตั้งโรงงานได้ ทั้งนี้ให้รวมถึงโรงงานตามอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนด ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงความปลอดภัยของประเทศ³⁴

2. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกต้องปฏิบัติตาม โดยกำหนด

³⁴ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

มาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยมลพิษ ฝุ่นละอองหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน³⁵

3. ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวง ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท³⁶

พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ในสาระสำคัญหลายเรื่อง เช่น แก้ไขนิยามคำว่า "การตั้งโรงงาน" จากเดิมที่หมายถึงตั้งแต่ขั้นตอนการก่อสร้างอาคารโรงงาน ได้แก้ไขโดยลดความหมายของการตั้งโรงงาน เหลือเพียงการนำเครื่องจักรสำหรับประกอบกิจการโรงงานเข้ามาติดตั้ง หรือการนำคนงานมาประกอบกิจการโรงงานในกรณีที่ไม่มีการใช้เครื่องจักรเท่านั้น เป็นการเปิดช่องว่างให้การก่อสร้างอาคารโรงงานสามารถทำได้โดยไม่ต้องรอให้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ที่บัญญัติว่าห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต และการยกเลิกการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน มีผลให้ผู้รับใบอนุญาตไม่ต้องดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

นอกจากพระราชบัญญัติโรงงาน ที่บัญญัติขึ้นโดยมีความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน และคำนึงถึงการรักษาสีสิ่งแวดล้อมแล้วนั้น ยังมีพระราชบัญญัติสาธารณสุข ซึ่งมีหลักการในการควบคุมดูแลด้านสาธารณสุข และมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

3.2.3 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีหลักการในการคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะ และอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการควบคุมดูแลด้านสาธารณสุข และมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อการตรวจสอบควบคุม กำกับดูแล และแก้ไขสิ่งที่ก่อผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชนและกำหนดประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสาธารณสุขมีความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมดูแลกิจการ สาธารณสุข และการอนามัยสิ่งแวดล้อม และในหมวดว่าด้วยเหตุรำคาญมีบทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ โดยกำหนดว่า การกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น รังสี ฝุ่นละออง เขม่าเถ้า จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ และให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับ กำจัด และควบคุมเหตุรำคาญดังกล่าว และกรณีเหตุรำคาญ

³⁵ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

³⁶ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

เกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งระงับหรือป้องกันเหตุดังกล่าว หากขัดขึ้นต้องระวางโทษทางอาญา ตลอดจนหากเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจจัดการตามจำเป็นโดยให้ผู้ก่อเหตุรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการนั้น ส่วนกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ระงับเหตุนั้น หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษทางอาญาและหากเหตุรำคาญนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตของประชาชนเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะมีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้ว เป็นต้น

ในพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหลักการโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. ให้อำนาจรัฐมนตรีในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือดำเนินการในเรื่องต่างๆ และกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสม กับการดำรงชีพของประชาชนและวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ควบคุมหรือกำกับดูแลหรือแก้ไข³⁷

2. ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท³⁸

3. อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการดำรงชีพของประชาชน ระงับการกระทำหรือให้ทำการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหาย หรือให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขท้องถิ่นแก้ไข หรือป้องกันความเสียหายดังกล่าว โดยให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น³⁹

4. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมอนามัย หรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานสาธารณสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁰

5. ผู้ที่ดำเนินกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะเพิ่มเติม เพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขได้⁴¹

6. ผู้ใดดำเนินกิจการที่ส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยไม่มีใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴²

³⁷ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

³⁸ มาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

³⁹ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

⁴⁰ มาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

⁴¹ มาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

⁴² มาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

7. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาตต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินสองพันบาท⁴³

สำหรับพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2560 บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสาธารณสุขฉบับแรก เนื่องจากพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานที่ขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายระดับพื้นที่โดยตรง ทำให้การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนมากขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดและคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ โดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศพื้นที่ควบคุม ตลอดจนกำหนดให้ผู้ขออนุญาตในกิจการบางประเภทและบางขนาดต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ

หลังจากที่ได้ทราบหลักการของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พระราชบัญญัติโรงงาน และพระราชบัญญัติสาธารณสุขนั้น จะเห็นได้ว่ามีหลักการและมาตรการในเชิงกำกับและควบคุมเป็นหลัก และนอกจากพระราชบัญญัติที่กล่าวมานั้น ยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ซึ่งได้อาศัยมาตรการจูงใจทางภาษี อันเป็นมาตรการอีกรูปแบบหนึ่งเข้ามาช่วยในการลดการปล่อยมลพิษอันมีผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

3.2.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

นอกจากกฎหมายที่กำหนดการกำกับและควบคุม ยังมีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดมาตรการจูงใจต่างๆ ที่มีทั้งมาตรการจูงใจทางภาษีและมาตรการจูงใจที่มีใช้ภาษี ซึ่งเป็นมาตรการอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อจูงใจให้ลดการก่อกมลพิษ ตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีใจความหลักในเรื่องของการให้สิทธิประโยชน์ และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยการส่งเสริมการลงทุนให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งในด้านภาษีอากร และที่มีใช้ภาษีอากร

อันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อให้เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐต่ำกว่าเป้าหมาย ภาระหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น กระทบต่อฐานะการคลังของรัฐบาล สมควรปรับปรุงการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรของรัฐ และเพื่อให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีความคล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้นในการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร ตามความเหมาะสมของสภาวะทางเศรษฐกิจและสอดคล้องกับสภาวะด้านการคลังของรัฐ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลที่รับผิดชอบการดำเนินงานและการส่งเสริมการลงทุน

⁴³ มาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

โดยการเสนอนโยบาย ให้แก่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้นักลงทุนใช้ในการขอรับการส่งเสริมการลงทุน

โดยเป้าหมายของการส่งเสริมการลงทุนนั้น ประกอบไปด้วยการลงทุนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีการประหยัดพลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของการลงทุนที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็ง และการลงทุนที่มีคุณค่าอื่นๆ โดยโครงการที่จะขอรับการส่งเสริมนั้น ต้องมีคุณสมบัติที่กำหนด เช่น ต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ทันสมัย ต้องมีมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ยกเว้นกิจการเกษตรกรรมและผลผลิตจากการเกษตร กิจการอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน และกิจการตัดโลหะ ต้องมีมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ ต้องใช้เครื่องจักรใหม่ โครงการที่มีเงินลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) ตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป⁴⁴

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ได้กำหนดหลักการโดยมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. โครงการลงทุนที่คณะกรรมการจะให้การส่งเสริมได้ต้องเป็นโครงการลงทุนที่มีมาตรการอันสมควรที่จะป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน⁴⁵

2. ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้การส่งเสริมแก่ผู้ขอรับการส่งเสริมรายใดแล้ว คณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขในบัตรส่งเสริม เพื่อให้ผู้ได้รับการส่งเสริมรายนั้นต้องปฏิบัติตามเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้ โดยในด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นการป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม⁴⁶

และตามความในพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

1. การยกเว้นภาษีอากรขาเข้าเครื่องจักร

ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ แต่เครื่องจักรนั้นต้องไม่เป็นเครื่องจักรที่ผลิตหรือประกอบได้ในราชอาณาจักร ซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกันกับชนิดที่ผลิตในต่างประเทศ และมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้⁴⁷

⁴⁴ คู่มือการขอรับการส่งเสริมการลงทุน 2563 , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

https://www.boei.go.th/upload/content/BOI_A_Guide_Web_Th.pdf [20 มีนาคม 2563]

⁴⁵ มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁴⁶ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁴⁷ มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

2. การลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักร

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า การให้การส่งเสริมแก่กิจการใดหรือแก่ผู้ขอรับการส่งเสริม รายใดไม่สมควรให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามข้อ 1. คณะกรรมการอาจจะให้ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรเพียงกึ่งหนึ่ง หรือจะไม่ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรเลยก็ได้⁴⁸

3. การลดหย่อนอากรขาเข้าวัตถุดิบ

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับลดหย่อนอากรขาเข้า ไม่เกินร้อยละเก้าสิบของอัตราปกติ สำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม มีกำหนดเวลาคราวละไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนด แต่วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นนั้นต้องไม่เป็นสิ่งของที่ผลิตหรือมีกำเนิด ในราชอาณาจักรซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกันกับชนิดที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักร และมีปริมาณ เพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้⁴⁹

4. การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้พิจารณากำหนดเป็นสัดส่วน ของเงินลงทุน โดยไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน ซึ่งต้องมีกำหนดเวลาไม่เกินแปดปีนับแต่วันที่ เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น

ในกรณีที่กิจการมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นพิเศษ ตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนดให้ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการดังกล่าว ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไร สุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินแปดปีนับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น

ในกรณีที่ประกอบกิจการขาดทุนในระหว่างเวลาได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ผู้ได้รับการส่งเสริม นำผลขาดทุนประจำปีที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลานั้นไปหักออกจากกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลา ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดเวลานั้น โดยจะเลือกหักจากกำไรสุทธิของปีใดปีหนึ่งหรือหลายปีก็ได้⁵⁰

5. การได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล

เพื่อส่งเสริมการลงทุนในท้องที่หรือเขตพื้นที่ใด คณะกรรมการจะกำหนดท้องที่หรือเขตพื้นที่ นั้นเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนก็ได้ นอกจากสิทธิและประโยชน์ตามมาตราอื่น คณะกรรมการมีอำนาจ

⁴⁸ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁴⁹ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁵⁰ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

ให้ผู้ได้รับการส่งเสริมที่ประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมในท้องที่หรือเขตพื้นที่ที่กำหนด ได้รับสิทธิ และประโยชน์พิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

5.1 การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ ห้าสิบของอัตรากำหนดเวลาไม่เกินห้าปี หรือนับจากวันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการ ที่ได้รับการส่งเสริมในกรณีที่ได้รับการส่งเสริมไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

5.2 การอนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา สองเท่าของจำนวนเงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้เสียไปเป็นค่าใช้จ่าย ในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้ ตามเงื่อนไข วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

5.3 การอนุญาตให้หักเงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ พิจารณากำหนดจากกำไรรวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของเงินที่ลงทุนแล้วในการนั้น โดยผู้ได้รับการส่งเสริมจะเลือกหักจากกำไรสุทธิของปีใดปีหนึ่งหรือหลายปีก็ได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีรายได้ จากการลงทุน ทั้งนี้ นอกเหนือไปจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ⁵¹

6. การยกเว้นภาษีอากรขาเข้าและอากรขาออก

คณะกรรมการอาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษด้านส่งออกอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

6.1 การยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อใช้ ผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์หรือผลิตผล เฉพาะที่ใช้ในการส่งออก

6.2 การยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับของที่ผู้ได้รับการส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป

6.3 การยกเว้นอากรขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิต หรือประกอบ⁵²

7. การค้ำประกันอากรขาเข้าเครื่องจักร และวัตถุดิบก่อนการได้รับบัตรส่งเสริม

เครื่องจักร วัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นซึ่งเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร และเป็นของที่พึงได้รับยกเว้น หรือลดหย่อนอากรขาเข้าตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจ สั่งกรมศุลกากรส่งมอบของนั้นให้แก่ผู้ขอรับการส่งเสริมซึ่งตอบรับการส่งเสริมแล้ว หรือผู้ได้รับการ ส่งเสริมแล้วแต่กรณี โดยถือเอาการค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักร แทนการวางเงินเป็นประกันการชำระอากรขาเข้าได้⁵³

8. การได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรย้อนหลัง

ในกรณีที่ผู้ได้รับการส่งเสริมไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำเครื่องจักร เข้ามาในราชอาณาจักรหรือการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามที่กำหนดไว้

⁵¹ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁵² มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁵³ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

ในบัตรส่งเสริม เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเหตุอันควรแก้ไขเงื่อนไขนั้น ให้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขนั้นได้ และถ้าได้มีการนำเครื่องจักรนั้นเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว คณะกรรมการจะกำหนดให้การแก้ไขนั้นมีผลย้อนหลังไปจนถึงวันนำเข้าก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าการนำเข้านั้นเกิดขึ้นก่อนหรือในหรือหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ⁵⁴

9. การใช้เครื่องจักรที่ได้รับสิทธิประโยชน์ในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี

ห้ามมิให้ผู้ได้รับการส่งเสริมใช้เครื่องจักรที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าเพื่อการอื่น นอกจากกิจการที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับการส่งเสริม หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้เครื่องจักรนั้น หรือย้ายโรงงานหรือสถานที่ประกอบกิจการไปตั้งหรือดำเนินการในท้องที่อื่น นอกจากที่กำหนดในบัตรส่งเสริม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ⁵⁵

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนอีกหลายฉบับ เช่น มาตรการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยกระตุ้นโรงงานอุตสาหกรรม⁵⁶ นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนในเศรษฐกิจสีเขียวเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นโรงงานอุตสาหกรรม⁵⁷ การให้การส่งเสริมกิจการเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology)⁵⁸ การส่งเสริมการลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์⁵⁹

⁵⁴ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁵⁵ มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

⁵⁶ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 3/2550 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้น ให้โรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น โดยให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรม โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงไฟฟ้า เคมีและปิโตรเคมี แร่และโลหะพื้นฐานที่ดำเนินการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม ได้สิทธิประโยชน์ เช่น ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

⁵⁷ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ส. 1/2562 เรื่อง นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนเพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และส่งเสริมการลงทุนในเศรษฐกิจชีวภาพและเศรษฐกิจสีเขียว เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้โรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น

⁵⁸ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ส. 2/2550 เรื่อง การให้การส่งเสริมกิจการเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) โดยให้การส่งเสริมแก่กิจการเทคโนโลยีชีวภาพ ได้แก่ กิจการวิจัยและพัฒนาและอุตสาหกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์หรือการปรับปรุงพันธุ์พืชและสัตว์ อุตสาหกรรมการผลิตสารเวชภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการผลิตชุดตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ การเกษตร อาหาร และสิ่งแวดล้อม และอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้เซลล์จุลินทรีย์ เซลล์พืช และเซลล์สัตว์ ได้สิทธิประโยชน์ เช่น ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล

⁵⁹ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ส. 4/2562 เรื่อง นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น กิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ เครื่องใช้ไฟฟ้าอื่นๆ อุปกรณ์โทรคมนาคม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนที่มีเพื่อให้สิทธิประโยชน์ และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจภายในประเทศโดยการส่งเสริมการลงทุนนั้น ก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วนำมาซึ่งการลงทุน การผลิตและการบริโภค แต่หากมองอีกมุมหนึ่ง การเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจนั้น ก็นำมาซึ่งปัญหาทางมลพิษ อย่างปัญหา PM 2.5 เช่นกัน

จนถึงปัจจุบันปัญหามลพิษ PM 2.5 ในประเทศไทยยังคงไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจากนโยบายและกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ยังไม่สามารถจัดการปัญหา PM 2.5 กล่าวคือ หากมองในแง่ของกฎหมายของประเทศไทย เช่น กฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข และกฎหมายว่าด้วยโรงงานนั้น เนื้อหาหลักมักเป็นการกำกับดูแลผู้ประกอบการในด้าน “มาตรการกำกับและควบคุม” (Command and Control Approach) ที่มุ่งเน้นในการจำกัดและห้ามผู้ประกอบการในการปล่อยมลพิษเกินจำนวน ซึ่งการใช้มาตรการกำกับและควบคุมนั้นทำให้เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถปล่อยมลพิษได้ตามต้องการราบใดที่ยังเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และหากผู้ประกอบการปล่อยมลพิษเกินค่ามาตรฐาน ผู้ประกอบการอาจจะผลักระต้นทุนที่เกิดขึ้นไปสู่ผู้บริโภค ทำให้ไม่สามารถสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ ประกอบกับการเน้นไปที่มาตรการควบคุมนั้นไม่เพียงพอที่จะจูงใจให้ผู้ประกอบการลดการปล่อยมลพิษผู้ละเองได้ ดังจะเห็นได้จากที่ผ่านมาถึงแม้ว่ารัฐบาลได้ออกมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรมออกมาแล้ว ปัญหา PM 2.5 ในประเทศก็ยังไม่ลดลงตามที่มุ่งหวังและยังไม่สามารถผ่านพ้นวิกฤตนี้ไปได้

และจากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ากฎหมายในประเทศไทยที่มีอยู่นั้น นอกจากมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุมแล้ว ยังได้กำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย ตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน แต่มีข้อจำกัดที่สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้แก่นิติบุคคลนั้น ได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางประเภท โดยเป็นประโยชน์สำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายและมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการลดปัญหา PM 2.5 นั้นมีหลายฉบับ แต่กฎหมายดังกล่าว ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการกำกับและควบคุมและเป็นมาตรการจูงใจที่ดีพอ เนื่องจากกฎหมายที่ออกมานั้นไม่ครอบคลุมและจูงใจให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลแก้ไขและลดปัญหา PM 2.5 ได้

บทที่ 4

เปรียบเทียบมาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ของต่างประเทศและแนวทางการนำมาตรการทางภาษีมาปรับใช้กับประเทศไทย

แต่ละประเทศทั่วโลกนั้นได้เผชิญกับปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งทำให้คนกว่า 4.2 ล้านคนต้องเสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2559⁶⁰ โดยตัวการสำคัญ คือ ฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลักที่แตกต่างกันตามพฤติกรรมการดำรงชีวิตของประชาชน รวมถึงแนวทางการควบคุมและแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน

จากการจัดอันดับคุณภาพทางอากาศโดย World Air Quality Index ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 พบว่าประเทศที่มี ค่า PM 2.5 มากที่สุดในโลกนั้นอยู่ที่ประเทศจีน ซึ่งมีดัชนีมลพิษทางอากาศอยู่ที่ 936 AQI รองลงมาเป็นประเทศเม็กซิโก อิหร่าน และอินเดีย ส่วนประเทศไทยนั้นอยู่ในลำดับที่ 7 มีดัชนีอยู่ที่ 194 AQI ในจังหวัดเชียงใหม่⁶¹ ซึ่งหนึ่งในสาเหตุสำคัญในการเกิด PM 2.5 คือการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วนั้น นำมาซึ่งการลงทุน การผลิต และการบริโภค ซึ่งหากมองอีกมุมหนึ่งการเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจนั้นก็นำมาซึ่งปัญหาเช่นกัน

ตารางที่ 2 : 10 อันดับประเทศที่มีดัชนีมลพิษทางอากาศแย่มากที่สุด (ข้อมูล ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2563)

ประเทศ	หน่วยวัด : AQI
ประเทศจีน	936
ประเทศเม็กซิโก	867
ประเทศอิหร่าน	500
ประเทศอินเดีย	443
ประเทศนอร์เวย์	326
ประเทศยูเครน	228
ประเทศไทย	194
ประเทศลาว	177
ประเทศรัสเซีย	174
ประเทศเปรู	172

แหล่งที่มา : World Air Quality Index มลพิษทางอากาศโลก

⁶⁰ สภาวิศวกร ผนึกนักวิชาการและมหาวิทยาลัย กระตุ้นรัฐบาลเร่งแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ภัยพิบัติอันตรายถึงชีวิต, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.greennetworkthailand.com/แก้ปัญหาฝุ่น-pm-2-5/> [10 มีนาคม 2563]

⁶¹ มลพิษทางอากาศโลก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://waqi.info/th/#/c/4.166/8.762/1.9z> [16 เมษายน 2563]

ดังนั้น ปัญหา PM 2.5 จึงเป็นปัญหาที่ควรจัดการควบคู่ไปกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ และคุณภาพอากาศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดยมีตัวอย่างจากหลายประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการลดปัญหา PM 2.5 ในอากาศ ซึ่งเริ่มแรกมีการกำหนดค่ามาตรฐานที่ปลายปล่อง PM 2.5 ไว้ใกล้เคียงกับประเทศไทย แต่ภายหลังได้ดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและอเมริกา ที่มีค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปี PM 2.5 อยู่ที่ 14 และ 15 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่ 10 มคก./ลบ.ม. และมุ่งเน้นในการบริหารจัดการ การปล่อยสารพิษ ฝุ่นละอองของผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงภาคการผลิต การคมนาคม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาอย่างจริงจัง⁶²

และในหลายประเทศยังได้มีการใช้มาตรการทางภาษีในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการบุคคล สำหรับกิจกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดอัตราภาษี การยกเว้นภาษี การหักรายจ่ายที่มากกว่ารายจ่ายจริงในบางรายการ การคิดค่าเสื่อมราคา เช่น ในประเทศญี่ปุ่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมมลพิษทางอากาศ ได้มีการกำหนดการหักรายจ่าย ทางภาษีให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยมลพิษ ฝุ่น คิวิน ออกมาจากปล่องควัน ที่ได้ย้ายสถานประกอบการออกไปจากเขตควบคุมมลพิษ รวมถึงการนำรายจ่ายใดๆ ที่เกิดจากการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาหักได้เพิ่มขึ้นจากรายจ่ายที่จ่ายจริง

4.1 แนวโน้มปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายการพัฒนาประเทศ ที่ต้องการเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรม ไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมมาตั้งแต่ในอดีต ทั้งในด้านการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการปกครอง โดยประเทศญี่ปุ่นสามารถเพิ่มอัตราการเจริญของชาติได้มากกว่า ร้อยละ 10⁶³ ทุกปี ถือได้ว่าประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลาหลายปี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบและรูปแบบในการดำรงชีวิตนี้นำมาซึ่งปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ รวมไปถึงปัญหา PM 2.5 โดยประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทางอากาศ อาทิเช่น กฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน กฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ เป็นต้น ซึ่งการจัดการ ปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ได้คำนึงถึงองค์ประกอบทั้งกระบวนการผลิต การจัดส่ง การจำหน่าย ประกอบกับมีการบันทึกปริมาณ PM 2.5 มานานกว่า 30 ปีต่อเนื่องกัน ทำให้สามารถติดตามปัญหา และประเมินนโยบายที่นำลงไปใช้ควบคุมว่าทำได้ตรงตามเป้าหมายหรือไม่ และจากผลการวิจัย

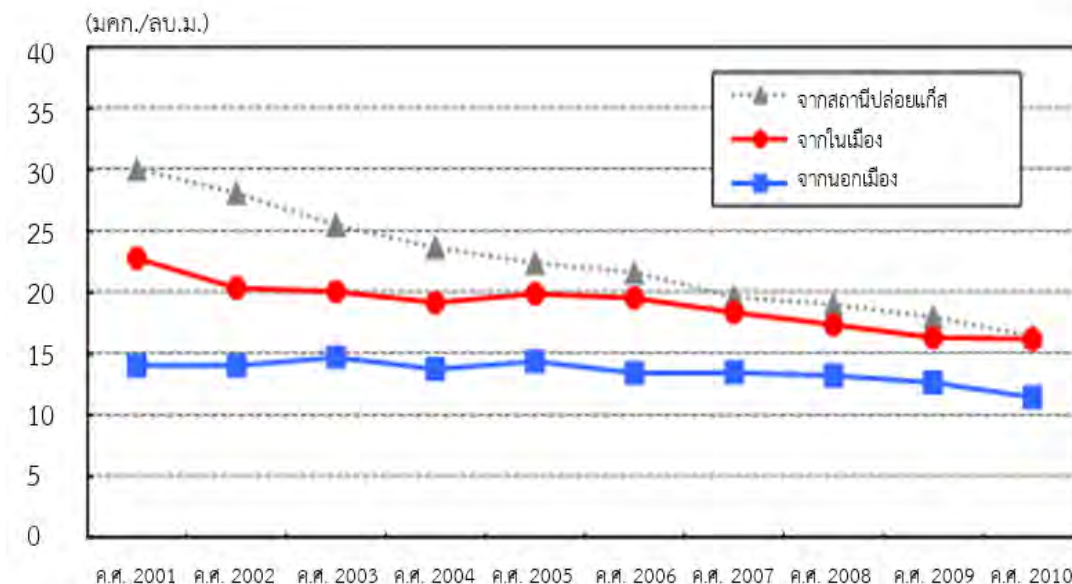
⁶² PM2.5 ฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศ กับวิกฤตสุขภาพที่คนไทยจะต้องแลก, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา :

<https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mzm3/~edisp/uatucm337814.pdf> [10 มีนาคม 2563]

⁶³ กรุงเทพฯ-โตเกียว PM2.5, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.posttoday.com/social/think/577850> [20 มีนาคม 2563]

เรื่อง PM 2.5 ในประเทศญี่ปุ่น พบว่ามีปริมาณน้อยลงกว่าเมื่อ 20 ปีที่แล้ว นับว่าเป็นประเทศที่สามารถพัฒนาภาคอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ภาพที่ 4 : ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ยรายปี ค.ศ. 2001 - 2010

แหล่งที่มา : Actual measurement survey of exposure effects of fine particulate matter, The Ministry of the Environment, Japan

ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญกับปัญหา PM 2.5 ซึ่งถือเป็นหนึ่งในประเด็นเร่งด่วนในญี่ปุ่น ในปัจจุบัน มาตรการด้านนโยบายต่างๆ ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการสภาพแวดล้อมทางอากาศ ส่งผลให้อัตราความสำเร็จเกือบร้อยละ 90 อันเป็นผลมาจากความพยายามเชิงนโยบายเกี่ยวกับ PM 2.5 และบทความเกี่ยวกับวิธีการปล่อยมลพิษฝุ่นละอองในประเทศ ซึ่งรวบรวมโดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเรื่องฝุ่นละออง ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2015 พบว่า แนวโน้มทั่วไปของ PM 2.5 กำลังดีขึ้น อัตราความสำเร็จสำหรับการตรวจวัดมลพิษทางอากาศ ในไม่กี่ปีที่ผ่านมาเป็นไปตามเป้าหมาย

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ความเข้มข้นของ PM 2.5 เฉลี่ยต่อปีของสถานีตรวจวัดมลพิษทางอากาศทั้งหมดมีแนวโน้มลดลง (โดยปี ค.ศ. 2017 ค่าเฉลี่ย PM 2.5 ต่อปีมีความเข้มข้นที่ 11.6 มคก./ลบ.ม.) และญี่ปุ่นยังใช้มาตรฐานที่เข้มงวดยิ่งขึ้นที่นำไปใช้กับโรงงานหรือสถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ภายในภูมิภาคของมลพิษทางอากาศที่ร้ายแรง ได้พยายามลดการปล่อยมลพิษโดยใช้นโยบายผสมผสานระหว่างการควบคุมด้านกฎระเบียบและแนวทางสมัครใจและองค์กรต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2006 ผลก็คือเป้าหมายที่จะลดลงร้อยละ 30 จากปี ค.ศ. 2004 ถึงปี ค.ศ. 2010⁶⁴

⁶⁴ Air Quality Policy Report, Japan, [Online], Available from : <https://www.env.go.jp/press/files/jp/112834.pdf> [20 April 2020]

มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมประเทศไทย

การกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เป็นระดับที่ควรได้รับการบำรุงรักษาเพื่อปกป้องสุขภาพของมนุษย์อย่างถูกต้องตามมาตรา 16 วรรค 1 ของกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยรายปีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 มคก./ลบ.ม.⁶⁵ นอกจากนี้ตามความสนใจของสาธารณชนที่เพิ่มขึ้น ในปี ค.ศ. 2013 กระทรวงสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่นได้เสนอแนวทางชั่วคราว ซึ่งมีมาตรฐาน 24 ชั่วโมงที่ 70 มคก./ลบ.ม. สำหรับการเตือนสาธารณะในเดือนกุมภาพันธ์ของปีนั้น และค่านี้ได้กลายเป็นมาตรฐานสำหรับแนวทางการปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชาชน (ปรับปรุงในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2013 และพฤศจิกายน ค.ศ. 2014)⁶⁶

ค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้รับการตรวจสอบโดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจากการค้นพบทางระบาดวิทยา (Epidemiology) หรือการศึกษาการกระจาย และปัจจัยของการเกิดโรคในประชากรเพื่อควบคุมและป้องกันโรคทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด และโรคมะเร็งปอด ผ่านกระบวนการพิจารณาที่นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5

ค่ามาตรฐานสำหรับแนวทางการปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชาชนที่ออกโดยกระทรวงสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่น มีมาตรฐาน 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 70 มคก./ลบ.ม. ดังนี้

⁶⁵ The Ministry of the Environment, Information about fine particulate matter (PM2.5), [Online], Available from : <http://www.env.go.jp/air/osen/pm/info.html> [10 March 2020]

⁶⁶ Japan's long-range transboundary PM2.5 problem, [Online], Available from : <https://www.iiias.asia/the-newsletter/article/japans-long-range-transboundary-pm25-problem> [20 April 2020]

ตารางที่ 3 : มาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น

เกณฑ์	ตัวบ่งชี้ทั่วไป	แนวทางการปฏิบัติ	ค่าที่ใช้เพื่อกำหนดการเฝ้าระวัง ³	
			05.00-07.00 น.	17.00-00.00 น.
	ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)		สูงกว่า 85	สูงกว่า 80
กรณี 1	สูงกว่า 70	เริ่มมีความเข้มงวดในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง ไม่ควรออกจากที่พักหากไม่จำเป็น ²	สูงกว่า 85	สูงกว่า 80
กรณี 2	ต่ำกว่า 70	สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ยกเว้นผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ หากมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และระคายเคืองตา ไม่ควรทำกิจกรรมกลางแจ้งนาน	ต่ำกว่า 85	ต่ำกว่า 80
ค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 35 ¹			

แหล่งที่มา : ผู้เขียนประยุกต์ใช้ข้อมูลและอ้างอิงจาก : ข้อมูลเกี่ยวกับฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5, The Ministry of the Environment, Japan

หมายเหตุ

1. ควรรักษามาตรฐานสิ่งแวดล้อมเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนตามมาตรา 16 วรรค 1 ของกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน สำหรับ PM 2.5 มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงที่ 35 มคก./ลบ.ม.
2. โดยเฉพาะสำหรับผู้มีร่างกายอ่อนแอ ได้แก่ ผู้ที่มีโรกระบบทางเดินหายใจ ระบบไหลเวียนเลือด เด็ก และผู้สูงอายุ)
3. เป็นค่าที่ใช้แบ่งแยกค่าที่วัดค่าเฉลี่ยแต่ละวันว่าเกินหรือไม่

4.2 การบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขฝุ่นละออง PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นสามารถพัฒนาภาคอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดจากการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมมลพิษ ประกอบกับความร่วมมือของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาศัยกฎหมายในการควบคุมมลพิษหลายฉบับ โดยกฎหมายของญี่ปุ่นนั้น มีแนวคิดเริ่มจากแนวคิดพื้นฐานในการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มนุษย์ได้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และยังมีลักษณะ

เป็นกฎหมายพื้นฐานที่บัญญัติเนื้อหาในลักษณะกว้างๆ เพื่อให้สามารถเป็นบรรทัดฐานในการตรากฎหมายสิ่งแวดล้อมเฉพาะอื่นๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แต่ละด้านที่มีสภาพปัญหาและวิธีการแก้ไขที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข PM 2.5 ที่สำคัญจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

1. Air Pollution Control Act No. 97 of 1968
2. The Basic Environment Law of No. 91 1993

4.2.1 Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

รัฐบาลของญี่ปุ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยได้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมมลพิษทางอากาศ Air Pollution Control Act No. 97 of 1968 มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมจากมลพิษทางอากาศ กระทรวงสิ่งแวดล้อมประเทศญี่ปุ่นเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสุขภาพของประชาชนในประเทศ ไม่ให้เสียหายเนื่องจากมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตราย โดยการควบคุมการปล่อยมลพิษเข้ามาควัน ผุ่นละออง และสารอินทรีย์ระเหยที่เกิดจากกิจกรรมทางธุรกิจ สถานประกอบการธุรกิจ หรือโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ โดยการส่งเสริมการดำเนินการตามมาตรการต่อต้านมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายและยังรวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับไอเสียรถยนต์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับการควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศ เพื่อปกป้องผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น⁶⁷

Air Pollution Control Act No. 97 of 1968 ได้กำหนดหลักการโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. มาตรฐานการปล่อยเขม่าและควันที่เกิดขึ้นในโรงงาน จะต้องถูกกำหนดโดยกฎหมายของกระทรวงสิ่งแวดล้อม สำหรับปริมาณของเขม่าและผุ่นละอองที่ปล่อยหรือที่สร้างขึ้นในโรงงาน ออกสู่ชั้นบรรยากาศ จะต้องเป็นไปตามข้อจำกัดสูงสุดที่อนุญาตสำหรับแต่ละประเภทและขนาดของโรงงาน

รวมถึงจำกัดจำนวนสารอันตรายที่กำหนดตามปล่องสำหรับสารอันตรายที่ระบุแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมกำหนด หากถือว่าสารเหล่านี้ถูกปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศก่อให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศเกินขีดจำกัดที่กำหนด คณะรัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อมจะจำกัดพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนในพื้นที่ดังกล่าว⁶⁸

2. การกำหนดโซนพื้นที่ตั้งโรงงาน เขตการปกครองจะต้องพิจารณากำหนดมาตรฐานการปล่อยผุ่นละอองและสารอันตราย ภายในพื้นที่ของจังหวัดที่เกี่ยวข้องตามเงื่อนไขทางธรรมชาติ

⁶⁷ Ministry of the Environment, Air Pollution Control Act, [Online] Available from : http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?re=&vm=&id=2146 [12 March 2020]

⁶⁸ Article 3 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

และสังคม หากมีพื้นที่ที่ถือว่าไม่เพียงพอที่จะปกป้องสุขภาพของมนุษย์หรือรักษาสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ สามารถกำหนดมาตรฐานการปล่อยก๊าซและฝุ่นละอองเฉพาะได้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการปล่อยก๊าซ⁶⁹

3. เมื่อพบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันมลพิษทางอากาศ สามารถแนะนำให้เปลี่ยนมาตรฐานการปล่อยมลพิษและฝุ่นละอองและสารอันตรายได้⁷⁰

4. มาตรฐานเครื่องวัดค่าความเข้มข้นที่ระบุไว้จะต้องวัดความเข้มข้นของฝุ่นละอองที่ระบุในบรรยากาศของโรงงานหรือสถานประกอบการดังกล่าวและต้องบันทึกผลลัพธ์ที่ได้ตามข้อกำหนดของกฎหมายกระทรวงสิ่งแวดล้อม⁷¹

5. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันมลพิษทางอากาศ จะต้องดำเนินการโดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันความเสียหายในอนาคตต่อสุขภาพของมนุษย์ด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์⁷²

6. รัฐจะพยายามดำเนินการศึกษาร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขท้องถิ่นเพื่อกำหนดสถานะของมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายและจะพยายามพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบของมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์

รัฐจะประเมินระดับความเสี่ยงต่อความเสียหายต่อสุขภาพของมนุษย์ที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ จะต้องเปิดเผยผลการประเมินดังกล่าวแก่สาธารณะเป็นระยะ⁷³

บทกำหนดโทษ

บุคคลใด ๆ ที่ละเมิดคำสั่งในการปล่อยหรือก่อให้เกิดการแพร่กระจายของฝุ่นละอองสู่บรรยากาศจากโรงงานหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขอบเขต และละเมิดคำสั่งให้ปิดโรงงานหรือปรับปรุงโครงสร้างของโรงงานเพื่อลดการแพร่กระจายฝุ่นละออง จะถูกลงโทษด้วยการจำคุกหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน⁷⁴

และผู้ปล่อยเขม่าและควันสู่ชั้นบรรยากาศไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการปล่อยไอเสียสำหรับโรงงานตามที่กล่าวมาจะต้องถูกลงโทษด้วยการจำคุกเป็นเวลาถึงหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าแสนเยน แต่หากเนื่องมาจากความประมาทจะถูกลงโทษด้วยโทษจำคุกสามเดือนหรือน้อยกว่าหรือปรับสามแสนเยน หรือน้อยกว่า⁷⁵

⁶⁹ Article 4 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷⁰ Article 5 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷¹ Article 18-12 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷² Article 18-20 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷³ Article 18-22 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷⁴ Article 33 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

⁷⁵ Article 33-2 of Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

4.2.2 The Basic Environment Law No. 91 of 1993

นอกจากกฎหมายที่กล่าวมาแล้ว ประเทศญี่ปุ่นยังมีกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับคือกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน The Basic Environment Law⁷⁶ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1993 ได้รับการแก้ไขจากกฎหมายพื้นฐานเพื่อการควบคุมมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1967 และถูกเพิ่มเข้าไปในกฎหมายการอนุรักษ์ธรรมชาติประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1972 โดยวางหลักแผนสิ่งแวดล้อมพื้นฐานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและได้รับการตัดสินจากคณะรัฐมนตรีในขณะที่ทำให้คำปรึกษากับสภาสิ่งแวดล้อมกลางซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1994 ได้ประกาศแนวคิดพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมนโยบายตามหลักการของกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของญี่ปุ่น มีการระบุถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัตถุประสงค์ระยะยาว 4 ประการ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการปกป้องสิ่งแวดล้อม การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดกิจกรรมระหว่างประเทศ อีกทั้งยังมองการพัฒนาอย่างครอบคลุมเป็นระบบในศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001 – 2100)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากระบบเศรษฐกิจและสังคมและวิถีชีวิตได้เพิ่มขึ้นตามธรรมชาติของการผลิต การบริโภค และการปล่อยของเสียจำนวนมาก กรอบกฎหมายที่มีอยู่แล้วซึ่งส่วนใหญ่ทำงานด้วยข้อจำกัดที่กำหนดจึงไม่สามารถรับมือกับความซับซ้อนของปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในประเทศและปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกได้

ดังนั้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1993 กฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานได้ประกาศใช้เพื่อกำหนดทิศทางใหม่สำหรับนโยบายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของญี่ปุ่น วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายคือการปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยตระหนักว่าเป็นระบบที่สำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนและคนรุ่นต่อไปในอนาคต วัตถุประสงค์นี้จะเกิดขึ้นได้โดยการสร้างสังคมที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจและมีส่วนร่วม ในเชิงบวกต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของโลก

วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เพื่อส่งเสริมนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ โดยกำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วนของสังคม รวมถึงรัฐบาล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น บริษัท และประชาชนในการดำเนินชีวิตตามหลักการเหล่านี้

แนวคิดพื้นฐานของนโยบายสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ระยะยาว 4 ประการ คือ การใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การมีส่วนร่วมของประชาชน และกิจกรรมระหว่างประเทศ โดยสภาสิ่งแวดล้อมกลางติดตามความคืบหน้าของแผนสิ่งแวดล้อมพื้นฐานเป็นประจำทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและดำเนินการรับฟัง

⁷⁶The Basic Environment Law and Basic Environment Plan, [Online] Available from : http://www.env.go.jp/en/laws/policy/basic_lp.html [12 March 2020]

ความคิดเห็นสาธารณะในสถานที่ต่าง ๆ ในญี่ปุ่นเพื่อสะท้อนมุมมองและความคิดเห็นของประชาชน ในรายงานของรัฐบาล

สังคมญี่ปุ่นนั้นคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั่วโลกว่าเป็นหน้าที่ของทุกคน ในการสร้างความมั่นใจในการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพดี และระบบเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดี พร้อมกับภาระด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดลง เช่น การลดภาระ สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นโดยกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและกิจกรรมอื่น ๆ รวมถึงการเพิ่มความรู ทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับเจตจำนงของญี่ปุ่นในประชาคมระหว่างประเทศ

กฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน The Basic Environment Law No.91 of 1993 ได้กำหนด หลักการโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

1. ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ บริษัทมีความรับผิดชอบในการดำเนินมาตรการที่จำเป็น เพื่อป้องกันมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การบำบัดมลพิษ เขม่าควัน และฝุ่นละอองที่เกิดจากกิจกรรม และเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอย่างเหมาะสม⁷⁷

2. รัฐบาลจะต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการการบำรุงรักษาสำหรับการปกป้อง สุขภาพของมนุษย์และการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมีการกำหนดมาตรการควบคุมมลพิษ สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับพื้นที่ที่ระบุเป็นประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยนำเสนอทิศทางพื้นฐานของนโยบาย การควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อมที่จะดำเนินการในพื้นที่เหล่านั้น⁷⁸

3. มาตรการกำกับดูแลที่จำเป็นเพื่อป้องกันมลพิษทางสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดมาตรฐานที่บริษัท ต้องปฏิบัติตาม เช่น การปล่อยสารที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ รวมถึงเพื่อป้องกันทั้งมลภาวะ ต่อสิ่งแวดล้อมและการแทรกแซงการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้น⁷⁹ โดยรัฐจะพยายามใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่จำเป็นและเหมาะสม แก่บุคคลเหล่านั้นโดยคำนึงถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ รวมถึงการจัดเก็บภาษีทางเศรษฐกิจ ที่เหมาะสมและเป็นธรรม⁸⁰

4. ผู้ก่อมลพิษต้องแบกรับต้นทุนโดยผู้ก่อ โดยคำนึงถึงขอบเขตที่เกี่ยวข้องต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงผู้รับผลประโยชน์ก็ต้องแบกรับต้นทุนจากการที่ได้รับผลประโยชน์พิเศษอันเกิดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมเช่นกัน⁸¹

จากที่กล่าวมา นอกจากมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุมแล้ว ยังได้กำหนด หลักการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีไว้เช่นกัน ในกฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศของญี่ปุ่น ได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยการหักรายจ่ายทางภาษีให้กับผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม

⁷⁷ Article 8 of The Basic Environment Law No.91 of 1993

⁷⁸ Article 16,17 of The Basic Environment Law No.91 of 1993

⁷⁹ Article 21 of The Basic Environment Law No.91 of 1993

⁸⁰ Article 22 of The Basic Environment Law No.91 of 1993

⁸¹ Article 36,37 of The Basic Environment Law No.91 of 1993

ที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศ ที่ได้ย้ายสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมออกไปจากเขตที่รัฐบาลประสงค์จะทำเป็นเขตควบคุมมลพิษ (Pollution Control Area) ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและดำเนินการจัดตั้งสถานประกอบการใหม่ซึ่งต้องตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่กำหนดอันจะมีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนและสังคมน้อยกว่าสถานประกอบการเดิมสามารถนำมาหักรายจ่ายภาษีที่เกิดขึ้นในปีภาษีนั้นได้ นอกจากนี้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอาจเนื่องมาจากการย้ายสถานประกอบการทำให้ต้องมีการจัดหาใหม่ นั้น ผู้ประกอบการดำเนินการจัดหาภายในปีที่มีการจัดตั้งสถานประกอบการใหม่ สามารถนำรายจ่ายที่เกิดขึ้นมาหักได้เช่นกัน ดังนั้นการนำมามาตรการทางภาษีต่างๆมาใช้ จึงสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการลดการปล่อยมลพิษได้⁸²

มาตรการทางภาษีดังกล่าว นอกจากเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมมลพิษทางอากาศแล้วยังเป็นการเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับธุรกิจในประเทศอีกด้วย โดยในกรณีที่มีการจัดตั้งหรือขยายสถานประกอบการในเขตควบคุมที่มีการฟื้นฟูสถานประกอบการที่มีมูลค่า 20 ล้านเยนขึ้นไป (สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก มูลค่า 10 ล้านเยนขึ้นไป) ให้คิดค่าเสื่อมได้ร้อยละ 15 หรือหักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ร้อยละ 4 ของราคาทุน และในกรณีที่มีการย้ายสถานประกอบการภายในเขตควบคุมที่มีการฟื้นฟูจาก 23 เขตในโตเกียว สถานประกอบการที่มีมูลค่า 20 ล้านเยนขึ้นไป (สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก มูลค่า 10 ล้านเยนขึ้นไป) ให้คิดค่าเสื่อมได้ร้อยละ 25 หรือหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีร้อยละ 7 ของราคาทุน⁸³ และยังมีมาตรการทางภาษีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น การหักรายจ่ายทางภาษีแก่สถานประกอบการที่มีการบำบัดของเสียและการกำจัดของเสีย การลดอัตราภาษีให้ผู้ประกอบการที่มีการควบคุมมลพิษ การหักรายจ่ายทางภาษีแก่โรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน การลดอัตราภาษีให้กับผู้ประกอบการที่มีการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น ค่าเสื่อมราคาพิเศษ และการลดภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ เป็นต้น⁸⁴

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีมาตรการสำหรับเขตปกครอง ซึ่งแต่ละเขตปกครองต้องร่วมมือกันกับเขตปกครองนอกเขตเพื่อปรับปรุงระดับความเข้มข้น PM 2.5 ลดการปล่อย PM 2.5 เชิงกลยุทธ์จากแหล่งก่อมลพิษ โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงภาคคมนาคมขนส่ง โดยหากรัฐบาลมุ่งหวังให้ประเทศมีมาตรฐานคุณภาพอากาศที่ดีขึ้น ไม่สามารถทำได้โดยอาศัยเพียงการลดมลพิษทางอากาศ

⁸² Air Pollution Control Act and The Basic Environment Law, [Online] Available from : <http://www.env.go.jp/en/coop/pollution.html> [10 March 2020]

⁸³ Incentive Programs, [Online] Available from : https://www.jetro.go.jp/en/invest/incentive_programs/ [1 April 2020]

⁸⁴ Current Main Tax Measures Related to the Environment , [Online] Available from : https://www.env.go.jp/en/policy/tax/env-tax/current_tmre.pdf [10 April 2020]

จากเขตปกครองเดียว จึงต้องประสานงานกับเขตการปกครองนอกเขตเมือง ในการมีส่วนร่วมของทุกเขตทั่วประเทศถึงระดับความเข้มข้น PM 2.5⁸⁵

4.3 วิเคราะห์ปัญหากฎหมายในประเทศไทยและแนวทางการปรับใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม PM 2.5 ของประเทศไทยและแนวคิดในการนำมาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อลดการปล่อยฝุ่นของโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการนิติบุคคล รวมทั้งนำมาเปรียบเทียบกับข้อกฎหมายและมาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหา PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น และหาแนวทางในการปรับใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทยเพื่อลดปริมาณ PM 2.5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3.1 ปัญหากฎหมายในประเทศไทยในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5

ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานในภาคการผลิตซึ่งส่วนใหญ่เป็นของนิติบุคคล แต่ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เป็นการสร้างแรงจูงใจสนับสนุนให้ผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมแก้ไขหรือลดปัญหา PM 2.5 โดยตรง ซึ่งปัญหา PM 2.5 ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในประเทศ โดยสาเหตุหลักเกิดจากนโยบายและกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีเนื้อหาในการกำกับดูแลผู้ประกอบการในรูปแบบของมาตรการกำกับและควบคุมเป็นหลักมุ่งเน้นในเรื่อง การจำกัดและห้ามผู้ประกอบการมิให้ปล่อยมลพิษเกินจำนวนออกสู่สิ่งแวดล้อม เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยหลักการของกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมได้ จึงเป็นผลทำให้ต้นทุนนั้นถูกผลักให้เป็นภาระของสังคม

นอกจากกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่กำหนดการกำกับและควบคุมแล้ว ยังมีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดมาตรการจูงใจต่างๆ ซึ่งมีทั้งมาตรการจูงใจทางภาษีและมาตรการจูงใจที่มีใช้ภาษี เป็นมาตรการเสริมอีกทางหนึ่งเพื่อจูงใจให้ประชาชนลดการก่อมลพิษ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดในเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ และอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนทางเศรษฐกิจซึ่งจำกัดเพียงกิจการบางประเภทเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังได้มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น ค่าธรรมเนียม และค่าปรับมาใช้ด้วย ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่เฉพาะเจาะจงต่อการลดปริมาณความเสียหายที่จะเกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมเนื่องจาก

⁸⁵ Cost-efficient strategy for reducing PM 2.5 levels in the Tokyo metropolitan area: An integrated approach with air quality and economic models, [Online] Available from : <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0207623> [10 March 2020]

ไม่ได้จัดเก็บตามปริมาณการปล่อยของเสียหรือปริมาณความเสียหายที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้นๆ โดยภาครัฐได้มีมาตรการทางภาษีออกมาหลายมาตรการโดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป แต่ไม่มีมาตรการทางภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เป็นการสร้างแรงจูงใจสนับสนุนให้ผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมแก้ไขหรือลดปัญหา PM 2.5 โดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.1.1 การจำกัดจำนวนกิจการที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน

มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน อย่างการยกเว้นภาษีอากรขาเข้าเครื่องจักร การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล การลดอัตราภาษี การค้าประกันอากรขาเข้าเครื่องจักร และวัตถุดิบ การหักรายจ่ายในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งจำกัดเพียงกิจการบางประเภทเท่านั้น และกรณีที่ผู้ประกอบการมีการนำเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ใช้เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม จำกัดเพียงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่นำเข้าเท่านั้น ไม่รวมที่เป็นการผลิตภายในประเทศ

จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้เน้นการส่งเสริมกิจการและรูปแบบโครงการต่างๆที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น กิจการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ กิจการที่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน กิจการเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น ทำให้กิจการที่มีโครงการลักษณะดังกล่าว ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ไม่ว่าจะเป็นการได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากรนำเข้า การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นการเลือกกำหนดโดยใช้กิจการเป็นที่ตั้ง ไม่ได้พิจารณาจากกิจกรรมที่รักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เช่น จากประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 3/2550 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการให้ความสำคัญกับการจัดการและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจะได้รับสิทธิประโยชน์ โดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และจากประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ ส. 2/2550 เรื่อง การให้การส่งเสริมกิจการเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ให้ถือว่าเป็นกิจการที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นพิเศษจึงได้รับสิทธิและประโยชน์

ดังนั้น หากผู้ประกอบการไม่ใช้กิจการตามประกาศแต่มีกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อจัดการและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปรับกระบวนการผลิตเพื่อลดปริมาณการปล่อย PM 2.5 การนำเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ใช้เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม การย้ายสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมออกไปจากเขตที่รัฐบาลทำเป็นเขตควบคุมมลพิษ เป็นต้น ย่อมไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์อย่างการยกเว้นอัตราภาษี การลดอัตราภาษี การหักรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมใดๆ ที่ช่วยลดการปล่อยฝุ่นได้มากกว่าที่จ่ายจริง ตามประกาศฉบับดังกล่าวได้ การบัญญัติในลักษณะนี้จึงไม่ครอบคลุมผู้ประกอบการรายอื่นๆ ที่มีกระบวนการที่มีส่วนช่วยในการลดการปล่อยฝุ่น PM 2.5

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ก จำกัด ประกอบกิจการปลูกไม้เศรษฐกิจ ประกอบกิจการโดยใช้เครื่องจักรที่มีส่วนช่วยในการลดการก่อฝุ่น PM 2.5 และสารมลพิษอื่นๆ บริษัทมีการวิจัยและพัฒนาในโครงการและมีพื้นที่เพาะปลูกในบริเวณใกล้เคียงกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่

โดยมีพื้นที่ติดกันไม่น้อยกว่า 50 ไร่ จึงได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามคุณสมบัติของการขอรับการส่งเสริมและได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น สามารถขอลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ในขณะที่ บริษัท ข จำกัด ประกอบกิจการปลูกไม้เศรษฐกิจ และมีกิจกรรมที่ช่วยในการลดการก่อฝุ่น PM 2.5 และสารมลพิษอื่นๆ อีกทั้งยังมีกิจกรรมการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต แต่ไม่มีพื้นที่เพาะปลูกตามเงื่อนไขที่กำหนด ทำให้ บริษัท ข จำกัด ไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ทางการขอลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลได้

4.3.1.2 ประสิทธิภาพของมาตรการสนับสนุนในการลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5

มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยการใช้มาตรการสนับสนุน ซึ่งเป็นมาตรการจูงใจประเภทหนึ่งที่ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในแผนการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมควบคู่กับมาตรการทางภาษีอื่นๆ ซึ่งมาตรการสนับสนุนนี้จะเป็เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการช่วยให้นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลบรรลุผล กล่าวคือมาตรการสนับสนุนก็คือ มาตรการที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนต่อภาคเอกชนไม่ว่าทางใดทางหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ นอกจากมาตรการต่างๆที่กล่าวมา พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการนิติบุคคลในการกั้ยืมเงินกองทุน หากมีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือบุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นผู้รับจ้างให้บริการบำบัด รวมถึงกิจการใดๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และยังมีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการได้ เช่น ด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเครื่องจักร อุปกรณ์ที่จำเป็น แต่ทั้งนี้ต้องเป็นอุปกรณ์ที่ไม่สามารถจัดหาได้ในราชอาณาจักรเข้ามา และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ได้มีมาตรการสนับสนุนเช่นกัน เช่น การค้าประกันอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ก่อนการได้รับบัตรส่งเสริม โดยถือเอาการค้าประกันของธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักร แทนการวางเงินเป็นประกันอากรขาเข้า

ดังนั้น หากผู้ประกอบการไม่ใช่กิจการตามประกาศ คือไม่มีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือไม่เป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นผู้รับจ้างให้บริการบำบัด หรือไม่เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีการดำเนินการเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การปรับกระบวนการผลิตเพื่อลดปริมาณการปล่อย PM 2.5 การนำเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆในประเทศมาใช้เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ย่อมไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ตามประกาศฉบับดังกล่าวได้ การบัญญัติในลักษณะนี้ จึงไม่ครอบคลุมผู้ประกอบการรายอื่นๆ ที่มีกระบวนการที่มีส่วนช่วยในการลดการปล่อยฝุ่น PM 2.5

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ค จำกัด ประกอบกิจการผลิตชิ้นส่วนระบบปรับอากาศ มีกรรมวิธีการผลิตที่ทันสมัย มีมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ และมีเงินลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป และมีขั้นตอนการขึ้นรูปชิ้นส่วนและการประกอบ ตามที่คณะกรรมการเห็นชอบ ตรงตามคุณสมบัติของการขอรับการส่งเสริม และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงสามารถขอรับการช่วยเหลือจากทางรัฐได้ ในขณะที่ บริษัท ง จำกัด ประกอบกิจการผลิตชิ้นส่วนระบบปรับอากาศ มีเครื่องจักร

ที่ผลิตภายในประเทศซึ่งมีส่วนช่วยลดการก่อปริมาณ PM 2.5 แต่ขาดเงินทุนในการซื้อเครื่องจักรใหม่ ที่ช่วยในกระบวนการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อม ย่อมไม่สามารถขอรับมาตรการสนับสนุนได้

4.3.1.3 ความทับซ้อนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฝุ่นละออง PM 2.5

เมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่าประเทศไทย มีอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายเฉพาะเรื่อง แตกต่างกันไปเพื่อจัดการกับกิจการเฉพาะด้าน และไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการจัดการฝุ่น PM 2.5 โดยเฉพาะเจาะจง และยังทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการ จึงทำให้ไม่สามารถนำมาตรา มาตรการกฎหมายมาใช้เพื่อการจัดการ PM 2.5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีมาตรการกำกับ และควบคุมเป็นหลัก ซึ่งไม่เพียงพอในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมแก้ไข หรือลดปัญหา PM 2.5

4.3.2 แนวทางการปรับใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นในการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 กับมาตรการของประเทศไทย

จากการพิจารณามาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหา PM 2.5 ของประเทศไทย ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นมาตรการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมในภาพรวม และจากการศึกษาค้นคว้า มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น พบว่าประเทศญี่ปุ่น ได้มีการนำมาตรการจูงใจทางภาษีในรูปแบบต่างๆ มาใช้ร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษี เพื่อแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม โดยจะเป็นการลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการในรายที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นการใช้แรงจูงใจผ่านรูปแบบของภาษี เช่น การลดหรือการยกเว้นอัตราภาษีในกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อย PM 2.5 และเมื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมสภาพอากาศนั้น สัมพันธ์กับภาษีย่อมทำให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลนั้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ ในการลดปริมาณ PM 2.5 ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการผลักดันแนวคิดในการพัฒนา การแก้ปัญหา PM 2.5 โดยใช้มาตรการทางภาษีมาเป็นตัวช่วยให้ผู้ประกอบการนิติบุคคลทุกประเภท ลดการปล่อย PM 2.5 หากต้องการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทาง ในการนำมาตรการทางภาษีเพื่อแก้ไขปัญหา PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้กับประเทศไทย ดังนี้

4.3.2.1 การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5

กฎหมายไทยมีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน อย่างการยกเว้นภาษีอากรขาเข้าเครื่องจักร การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล การลดอัตราภาษี การค้าประกันอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ การหักรายจ่ายในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม แต่มีข้อจำกัดที่สิทธิประโยชน์ทางภาษีนั้น ได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการเพียงบางกลุ่ม โดยเป็นประโยชน์สำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น รวมถึงกรณีที่ผู้ประกอบการ ดังกล่าวมีการนำเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ใช้เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมจำกัดเพียงเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ใดๆ ที่นำเข้ามาเท่านั้น ไม่รวมเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่ผลิตภายในประเทศ

มาตรการการลดอัตราภาษีหรือการยกเว้นภาษี ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลญี่ปุ่นนำมาใช้ ควบคู่ไปกับมาตรการกำกับและควบคุม โดยหากผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลสามารถลดการก่อมลพิษ

PM 2.5 ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ตามกฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศของญี่ปุ่น ได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยการหักรายจ่ายทางภาษีให้กับผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศ ที่ได้ย้ายสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมออกไปจากเขตที่รัฐบาลประสงค์จะให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ (Pollution Control Area) โดยค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและดำเนินการจัดตั้งสถานประกอบการใหม่ซึ่งต้องตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่กำหนดอันจะมีผลกระทบต่อประชาชนและสังคมน้อยกว่าสถานประกอบการเดิมสามารถนำมาหักรายจ่ายที่เกิดขึ้นในปีภาษีนั้นได้

อีกทั้งยังได้ให้สิทธิประโยชน์จากรายจ่ายที่เกิดจากกิจกรรมใดๆที่ช่วยลดการปล่อยฝุ่นซึ่งถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะช่วยจูงใจให้เกิดการลดการก่อมลพิษ PM 2.5 ได้ โดยเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอาจเนื่องมาจากการย้ายสถานประกอบการ ทำให้ต้องมีการจัดหาใหม่ และผู้ประกอบการดำเนินการจัดหามาภายในปีที่มีการจัดตั้งสถานประกอบการใหม่ สามารถนำรายจ่ายที่เกิดขึ้นมาหักภาษีได้เช่นกัน และยังมีมาตรการทางภาษีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น การลดอัตราภาษีแก่ผู้ประกอบการที่มีการควบคุมมลพิษ การหักค่าเสื่อมราคาพิเศษแก่ผู้ประกอบการที่มีการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และการหักรายจ่ายทางภาษีแก่โรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน เป็นต้น

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท เอ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศญี่ปุ่น ประกอบกิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งได้ย้ายสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมออกไปจากเขตที่รัฐบาลให้เป็นเขตควบคุมมลพิษและมีกระบวนการในการควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศ จึงได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในการหักรายจ่ายทางภาษี และสามารถนำรายจ่ายจากการจัดหาเครื่องจักรมาใหม่หักเป็นรายจ่ายทางภาษีได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังได้สิทธิประโยชน์ในการลดอัตราภาษี สำหรับผู้ประกอบการที่มีกิจกรรมในการควบคุมมลพิษด้วย หากเปรียบเทียบกับบริษัท จ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศไทย ที่ตั้งสถานประกอบการอยู่ในเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้ไม่มีมาตรการจูงใจในการให้สิทธิประโยชน์ นอกจากว่าบริษัท จ จำกัด เป็นบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จึงจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการตั้งหรือขยายโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรมที่มีระบบการกำจัดของเสียและการควบคุมรักษาสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ไทยยังมีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีโดยการใช้มาตรการสนับสนุน ซึ่งเป็นมาตรการจูงใจประเภทหนึ่งที่ผู้กำหนดนโยบายนำมากำหนดไว้ในแผนการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมควบคู่กับมาตรการทางภาษีอื่นๆ ซึ่งมาตรการสนับสนุนนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการช่วยให้เห็นนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลบรรลุผล ตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ นอกจากมาตรการต่างๆที่กล่าวมา พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการนิติบุคคลในการกู้ยืมเงินกองทุน หากมีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือบุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นผู้รับจ้างให้บริการบำบัด รวมถึงกิจการใดๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ได้มีมาตรการสนับสนุน

เช่นกัน เช่น การค้าประกันอาคารขาเข้าเครื่องจักร และวัตถุดิบก่อนการได้รับบัตรส่งเสริม โดยถือเอาการค้าประกันของธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรแทนการวางเงินเป็นประกันอาคารขาเข้า

ในประเทศญี่ปุ่นก็ได้มีการใช้มาตรการสนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาประเทศญี่ปุ่น (Development Bank of Japan) จัดให้มีมาตรการสนับสนุนเพื่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการให้สินเชื่อแบบพิเศษและการกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำกับผู้ประกอบการที่ลงทุนในเครื่องจักรที่ช่วยลดพลังงาน รวมถึงลดมลพิษในกระบวนการผลิตอย่าง PM 2.5 โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับผู้ประกอบการที่มีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างหรือซื้อเครื่องจักรที่ช่วยควบคุมและลดการปล่อยมลพิษ ในการดำเนินงานของกิจการและกระบวนการผลิตได้ ตลอดจนผู้ประกอบการที่ลงทุนในการวิจัยและพัฒนา และผู้คิดค้นนวัตกรรมใหม่ที่มีวัตถุประสงค์ในการลดปริมาณมลพิษ PM 2.5 เช่นกัน

ยกตัวอย่างเช่น บริษัท บี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศญี่ปุ่น มีกระบวนการในการลดการปล่อย PM 2.5 และสารมลพิษอื่นๆ โดยต้องการซื้อเครื่องจักรที่ช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มจะสามารถขอสินเชื่อแบบพิเศษและการกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำได้ ในขณะที่ บริษัท ฉ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในประเทศไทย และเป็นบริษัทที่ยังไม่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน ต้องการซื้อเครื่องจักรที่ช่วยลดมลพิษได้ จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการค้าประกันอาคารขาเข้าเครื่องจักรเท่านั้น ซึ่งไม่รวมถึงเครื่องจักรที่ผลิตในประเทศ ดังนั้นหาก บริษัท ฉ จำกัด ต้องการซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ใดๆ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ผลิตจากในประเทศ ก็จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี

จะเห็นว่ากฎหมายของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น การให้สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการลดอัตราภาษีหรือการยกเว้นภาษี และการหักรายจ่ายได้มากกว่าที่จ่ายจริง รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในรูปแบบของการสนับสนุนนั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่ของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการให้สิทธิประโยชน์ในวงกว้างกว่า ผู้เขียนจึงให้ความเห็นว่าประเทศไทยควรทำแนวทางการให้สิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการนิติบุคคลที่สามารถลดการปล่อย PM 2.5 โดยเห็นควรให้มีการปรับปรุงถ้อยคำกิจการประเภทอื่นๆ กล่าวคือสิทธิประโยชน์ในทางภาษีในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการส่งเสริม ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงกิจการบางประเภทและไม่ควรได้รับยกเว้นอาคารขาเข้าเครื่องจักรเพียงเท่านั้น ควรให้ขยายความรวมถึงผู้ประกอบการทุกประเภทที่สามารถช่วยลดการปล่อย PM 2.5 ในกระบวนการผลิต การจัดการอินไดและการก่อสร้าง การซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ใดๆ อันเป็นนวัตกรรมที่ผู้ประกอบการนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการส่งเสริม โดยไม่ใช่เพียงการนำเข้าเท่านั้น แต่รวมถึงการผลิตภายในประเทศ หากให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศ ย่อมเป็นการกระตุ้นการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งอุตสาหกรรมผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และควรให้สิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้นิติบุคคลในการหักรายจ่ายได้ 2 เท่า สำหรับรายจ่ายใดๆ ที่ช่วยในการลดปัญหามลพิษทางอากาศ PM 2.5 เหมือนกับมาตรการส่งเสริมทางภาษีอื่นๆ ของไทย เช่น ให้สิทธิประโยชน์ในรายจ่ายค่าจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่งหรือบริการสาธารณะอื่นให้แก่คนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่กฎหมายให้สิทธิประโยชน์ในการหักรายจ่ายได้ร้อยละ 100

ของค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการดังกล่าว ตามพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 499) พ.ศ. 2553

4.3.2.2 การออกกฎหมายเกี่ยวกับการลดและการแก้ไขปัญหา PM 2.5 โดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายในการจัดการ PM 2.5 พบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับก็มีวัตถุประสงค์ของกฎหมายแตกต่างกันออกไปเพื่อจัดการกับกิจกรรมเฉพาะด้าน และยังทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการ ประกอบกับไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการจัดการฝุ่น PM 2.5 โดยเฉพาะเจาะจง จึงทำให้ไม่สามารถนำมาตรการกฎหมายมาใช้เพื่อการจัดการฝุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขณะที่กฎหมายควบคุมมลพิษและกฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของประเทศญี่ปุ่นนั้น ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางอากาศ ที่นอกจากจะมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุมแล้ว ยังได้นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้อย่างจริงจังโดยอาศัยหลักผู้ก่อมลพิษและผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย คือการกำหนดให้ผู้ก่อมลพิษและผู้ได้รับผลประโยชน์จากการก่อมลพิษนั้น แปรต้นทุนนั้นโดยมีแนวคิดพื้นฐานว่าราคาสินค้าและบริการควรสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนเพื่อช่วยให้มาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถประสบความสำเร็จได้มากขึ้น อีกทั้งยังกำหนดหลักการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีไว้ด้วย เพื่อเป็นมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการลดการปล่อยมลพิษผู้ละออง เสมือนเป็นนโยบายผสมผสานระหว่างการควบคุมด้านกฎระเบียบ การจูงใจและการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยมลพิษ PM 2.5

จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยนั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม PM 2.5 อยู่หลายฉบับ แต่ในกฎหมายของประเทศไทยนั้น มีกฎหมายแม่บทที่สำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการควบคุม ประกอบกับนำเอาหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ และหลักการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีไว้ด้วย จึงเห็นควรให้มีการออกพระราชบัญญัติพิเศษเกี่ยวกับการลดและการแก้ไขปัญหา PM 2.5 โดยเฉพาะให้มีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันอันตรายจากฝุ่น PM 2.5 ที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชน และมีมาตรการกำกับและควบคุมควบคู่ไปกับมาตรการจูงใจทางภาษีแก่ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมใดๆที่มีส่วนช่วยลดการปล่อย PM 2.5 โดยไม่จำกัดจำนวนกิจการเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

แม้กฎหมายไทยจะมีมาตรการที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมผู้ละออง PM 2.5 แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเนื่องจากกฎหมายที่ออกมานั้นไม่ครอบคลุมและจูงใจให้นิติบุคคลแก้ไขและลดปัญหา PM 2.5 ได้ จึงเห็นควรให้มีการนำหลักการและแนวทางของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้ในประเทศไทย

เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายและการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล เพื่อลดปัญหาการปล่อยผู้ละออง PM 2.5 ของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4 : เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายในการลดการปล่อย PM 2.5 ของประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น

การบังคับใช้กฎหมาย	ประเทศไทย	ประเทศญี่ปุ่น
การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี	<p>- จำกัดจำนวนกิจการโดยให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการเพียงบางกลุ่ม โดยเป็นประโยชน์สำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น เช่น หากผู้ประกอบการไม่ใช่กิจการตามประกาศแต่มีกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จะไม่สามารถรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้</p> <p>- มาตรการสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย โดยช่วยเหลือในด้านอาหารขาเข้าสำหรับการนำเข้าเครื่องจักร หรือการค้าประกันอาหารขาเข้าเครื่องจักร แต่ไม่รวมถึงเครื่องจักรใดๆในประเทศ</p>	<p>- ไม่จำกัดจำนวนกิจการในการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยฝุ่น เขม่า คาร์บอน เช่น ผู้ประกอบการใดๆที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศ ที่ได้ย้ายสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม ออกจากเขตที่รัฐบาลประสงค์ จะทำเป็นเขตควบคุมมลพิษ (Pollution Control Area) สามารถนำค่าใช้จ่ายมาหักเป็นรายจ่ายได้ หรือการลดอัตราภาษีให้ผู้ประกอบการที่มีการควบคุมมลพิษ</p> <p>- มาตรการสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการที่มีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างหรือซื้ออุปกรณ์ เครื่องจักรใดๆที่ช่วยลดมลพิษได้ ตลอดจนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่ช่วยควบคุมและลดปริมาณการปล่อยมลพิษ</p>
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา PM 2.5	มีกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการ และเน้นหลักการกำกับและควบคุมเป็นหลัก	มีกฎหมายแม่บทในเรื่องการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางอากาศ และมีนโยบายผสมผสานระหว่างการควบคุมด้านกฎระเบียบและใช้มาตรการจูงใจทางภาษีในการลดปริมาณ PM 2.5
การกำหนดค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM 2.5	- ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 50 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม.	- ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 35 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ที่ 14 มคก./ลบ.ม.

แหล่งที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 เป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญ รวมถึงในประเทศไทย โดย PM 2.5 คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ซึ่งมีความอันตรายส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยพบว่ามีปริมาณ PM 2.5 ที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นมีหลายสาเหตุ มาจากกิจกรรมของภาคอุตสาหกรรมและภาคคมนาคมจากการขนถ่ายหรือการสันดาปของเครื่องยนต์และเครื่องจักรกล

ปัจจุบันปัญหา PM 2.5 ยังคงไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจากนโยบายและกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยยังไม่สามารถจัดการปัญหา PM 2.5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข และกฎหมายว่าด้วยโรงงาน มักมีเนื้อหาในการกำกับดูแลผู้ประกอบการในรูปแบบของ “มาตรการกำกับและควบคุม” (Command and Control Approach) ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องการจำกัดและห้ามผู้ประกอบการไม่ให้ปล่อยมลพิษเกินจำนวนออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยหลักการของกฎหมายดังกล่าวทำให้เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถปล่อยมลพิษได้ตามต้องการตราบใดที่ยังเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และหากผู้ประกอบการปล่อยมลพิษเกินค่ามาตรฐาน ผู้ประกอบการอาจจะผลกระทบต้นทุนที่เกิดขึ้นไปสู่ผู้บริโภค ทำให้ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังไม่สามารถจูงใจผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ แก้ไขหรือลดปัญหามลพิษได้

อย่างไรก็ตาม นอกจากกฎหมายที่กำหนดการกำกับและควบคุม ยังมีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดมาตรการจูงใจต่างๆ ที่มีทั้งมาตรการจูงใจทางภาษีและมาตรการจูงใจที่มีใช้ภาษี เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจลดการก่อกมลพิษ โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน มีใจความหลักในเรื่องของการให้สิทธิประโยชน์ และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยการส่งเสริมการลงทุนให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งในด้านภาษีอากรและที่มีใช้ภาษีอากร แต่มีข้อจำกัดที่สิทธิประโยชน์นั้นได้ให้ประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางประเภทเท่านั้น ดังนั้นหากผู้ประกอบการไม่ใช่กิจการตามประกาศ แต่มีกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ย่อมไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ตามประกาศฉบับดังกล่าวได้ การบัญญัติในลักษณะนี้จึงไม่ครอบคลุมผู้ประกอบการรายอื่นๆ ที่มีเจตนารมณ์ในการสร้างองค์กรของตนให้เป็นธุรกิจที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม จึงเกิดความไม่เป็นธรรมทางภาษีอากรอันเป็นหนึ่งในหลักภาษีอากรที่ดี

และจากการศึกษา ผู้เขียนพบว่ามาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น ได้มีการนำมาตรการจูงใจทางภาษีในรูปแบบต่างๆ มาใช้ร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษี เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยจะเป็นการลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการในรายที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ที่ดี ซึ่งเป็นการใช้แรงจูงใจผ่านรูปแบบของภาษี เช่น การลดหรือการยกเว้นอัตราภาษีในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อย PM 2.5 การหักรายจ่ายจากการใช้วัสดุหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อย PM 2.5 เป็นต้น

ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาและนำแนวทางการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อลดการปล่อย PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่น และประยุกต์ใช้กับกฎหมายไทย รวมถึงปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นกลางอันสามารถใช้กับผู้ประกอบการธุรกิจในทุกประเภทได้ ไม่จำกัดอยู่เพียงบางประเภท

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสำคัญและที่มาของปัญหา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม PM 2.5 และเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำมาปรับใช้ โดยเป้าหมายที่สำคัญของภาคธุรกิจคือการแสวงหากำไร และภาษีถือเป็นต้นทุนที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ประกอบการ ดังนั้น การจะส่งเสริมให้ธุรกิจหันมาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลดการปล่อยฝุ่นควมนั้น จำเป็นต้องพึ่งพานโยบายจากภาครัฐที่ให้การสนับสนุน โดยมาตรการจูงใจถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จากการศึกษาประเทศญี่ปุ่นถึงรูปแบบมาตรการจูงใจทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในส่วนของข้อเสนอแนะนี้ผู้เขียนจะเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทย ดังนี้

1. รัฐควรมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลดการปล่อยฝุ่น PM 2.5 ให้ครอบคลุมกิจการทุกประเภท โดยให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีแก่กิจการใด ๆ ที่มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหา PM 2.5 โดยไม่จำกัดอยู่เพียงกิจการบางประเภท และการให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ช่วยลดการปล่อย PM 2.5 ควรขยายความรวมถึงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ อันเป็นนวัตกรรมที่ผู้ประกอบการนำมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการส่งเสริม โดยไม่ใช่เฉพาะเครื่องจักรที่นำเข้าเท่านั้น แต่ให้รวมถึงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่ผลิตภายในประเทศ หากให้สิทธิประโยชน์ในทางภาษีสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศ ย่อมเป็นการกระตุ้นการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในประเทศไทยอันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

และควรกำหนดโดยให้สิทธิประโยชน์ในการหักรายจ่ายได้ 2 เท่า สำหรับรายจ่ายใดๆ ที่ช่วยในการลดปัญหาหมอกพิษทางอากาศ PM 2.5 เหมือนกับมาตรการส่งเสริมทางภาษีอื่นๆ ของไทย เช่น การให้สิทธิประโยชน์ในรายจ่ายค่าจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการอื่นใดแก่คนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่กฎหมายให้สิทธิประโยชน์ในการหักรายจ่ายได้ร้อยละ 100 มาปรับใช้ในการจูงใจให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมลดการปล่อยฝุ่นละออง PM 2.5 และเขม่า ควิน

2. ควรปรับปรุงมาตรการสนับสนุนของประเทศไทยที่ให้ประโยชน์แก่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียกิจการ หรือการค้าประกันอาคารฯ เข้าเครื่องจักรเท่านั้น ให้มีการแก้ไขลดหย่อนค่าให้รวมถึงกิจการประเภทอื่นๆ กล่าวคือ ควรให้ขยายความรวมถึงผู้ประกอบการทุกประเภทที่สามารถลดการปล่อย PM 2.5 ในกระบวนการผลิต การจัดการอื่นใด และการก่อสร้าง การซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ใดๆ ที่นำมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยไม่ใช่เพียง

การนำเข้าเท่านั้น แต่รวมถึงการคิดค้น การพัฒนาการดำเนินงาน ระบบติดตามและควบคุม และการผลิตภายในประเทศ เพื่อบำบัดก่อนปล่อยออกสู่บรรยากาศให้อยู่ในระดับต่ำที่สุด และไม่เกินค่ามาตรฐานโรงงานที่มีความเสี่ยงต่อการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นต้นเหตุหนึ่งของ PM 2.5

3. รัฐควรออกพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการลดและการแก้ไขปัญหา PM 2.5 โดยเฉพาะให้มีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันอันตรายจาก PM 2.5 ที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชน โดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และมีมาตรการกำกับและควบคุมควบคู่ไปกับมาตรการจูงใจทางภาษีแก่ผู้ที่มีส่วนช่วยลดการปล่อย PM 2.5 โดยไม่จำกัดเพียงบางกลุ่มธุรกิจ และนำมาตรการทางภาษีมายังบังคับใช้กับผู้ประกอบการนิติบุคคล หากผู้ประกอบการใดมีการบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน ลดปริมาณการเกิด PM 2.5 จะสามารถนำมาหักจ่ายได้มากกว่าที่จ่ายจริง รวมทั้งขอยกเว้นหรือขอลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมจะต้องเผชิญกับการเสียภาษี เพื่อให้เป็นไปตามหลักภาษีที่ดี มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพและสามารถยืดหยุ่นได้ เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีประเภทอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางอากาศเช่นกัน เพื่อเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐในการกำหนดทิศทางและเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

4. เห็นควรให้รัฐปรับค่ามาตรฐานเฉลี่ยให้ใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายขององค์การอนามัยโลก (WHO) และมุ่งเน้นในการบริหารจัดการการปล่อยสารพิษ ฝุ่นละอองของผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงภาคการผลิต การคมนาคม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาอย่างจริงจัง โดย WHO ได้กำหนดมาตรฐานค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของ PM 2.5 ไว้ที่ไม่เกิน 25 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และค่าเฉลี่ยรายปีที่ 10 มคก./ลบ.ม. ทั้งยังกำหนดเป้าหมายชั่วคราว (Interim Target: IT) เป็น 3 ลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 5 : ค่ามาตรฐานฝุ่นละออง PM 2.5 และค่าเป้าหมายชั่วคราว

Interim Target : IT	มาตรฐานค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)	มาตรฐานค่าเฉลี่ยรายปี (มคก./ลบ.ม.)
WHO Interim Target-1	75	35
WHO Interim Target-2	50	25
WHO Interim Target-3	37.5	15
WHO Air quality guidelines (AQG)	25	10

แหล่งที่มา : Air quality guidelines, http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/147851/E87950.pdf

การกำหนด IT เป็น 3 ลำดับนั้น เพื่อให้ประเทศที่ไม่สามารถทำตาม WHO ได้ทันที ใช้เป็นเกณฑ์เบื้องต้น และค่อยๆปรับค่ามาตรฐานให้เข้มงวดขึ้น หลังจากควบคุมคุณภาพอากาศดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยประเทศไทยได้ออกประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมปีที่ 36 พ.ศ. 2553 กำหนดมาตรฐานค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 50 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยรายปี

อยู่ที่ 25 มคก./ลบ.ม. ซึ่งตรงกับเป้าหมายเฉพาะช่วงเวลาลำดับที่ 2 (IT-2) และยังคงใช้ค่าเฉลี่ยนี้มาถึงปัจจุบัน รวมเป็นระยะเวลา 10 ปีแล้ว ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นวางแผนปรับลดเพดานมาตรฐาน PM 2.5 ทั้งมาตรฐานของค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงและค่าเฉลี่ยรายปีอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันได้กำหนดค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงอยู่ที่ 35 มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ที่ 14 มคก./ลบ.ม.

ดังนั้นรัฐจึงควรนำหลักเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี และแนวคิดการลดการปล่อย PM 2.5 ของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้กับกฎหมายในประเทศไทย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการลดปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม อันเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม อีกทั้งควรกำหนดมาตรการส่งเสริมในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมกันแก้ไขปัญหา PM 2.5 ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้เขียนนี้ที่มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการไทยร่วมกันลดปริมาณ PM 2.5 ในประเทศ และพัฒนากระบวนการผลิตและการดำเนินการในด้านต่างๆ อันก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

หนังสือ

ศาสตราจารย์ ดร. สุเมธ ศิริคุณโชติ. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2562. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2562

วิทยานิพนธ์/เอกัตศึกษา

ริสา สุวรรณวรบุญ. มาตรการทางกฎหมายภาษีเพื่อลดขยะอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2561

วาสิณี นันทขว้าง. แนวคิดและหลักการกฎหมายสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2554

สื่ออิเล็กทรอนิกส์/ระบบออนไลน์

Greenpeace Thailand. การจัดลำดับเมืองที่มีปัญหามลพิษทางอากาศ ปี 2561 [ออนไลน์].
25 มกราคม 2562. แหล่งที่มา:
<https://www.greenpeace.org/thailand/explore/protect/cleanair/pm25-harm/>
[15 มกราคม 2563]

มติชนออนไลน์. รพ.สังกัด กทม.เผย ‘ฝุ่นจิ๋ว’ ทำคนกรุงป่วยทางเดินหายใจแล้วเกือบ 1 หมื่นราย
[ออนไลน์]. 25 มกราคม 2562. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1334098 [17 มกราคม 2563]

กรมควบคุมมลพิษ. ทำความเข้าใจ PM 2.5 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.pcd.go.th/info_serv/air_pm25.html [10 มกราคม 2563]

Greenpeace Thailand. ฝุ่นพิษ PM2.5 ทำไมใครก็ว่าร้าย [ออนไลน์]. 5 ตุลาคม 2560. แหล่งที่มา:
<https://www.greenpeace.org/thailand/story/2162/pm25-invisible-villians/>
[10 มกราคม 2563]

กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลดัชนีคุณภาพอากาศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://air4thai.pcd.go.th/webV2/aqi_info.php [10 มกราคม 2563]

กรมควบคุมมลพิษ. พระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.pcd.go.th/info_serv/reg_relatedlaw.html [10 มกราคม 2563]

- กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ [ออนไลน์]. 30 มกราคม 2562. แหล่งที่มา: <https://nepolice.go.th/กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ/> [10 มกราคม 2563]
- จินตนา ประชุมพันธ์. PM 2.5 ฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศ กับวิกฤตสุขภาพที่คนไทยจะต้องแลก [ออนไลน์]. 26 มกราคม 2561. แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/pm-2-5-environmental-nano-pollutants/> [10 มกราคม 2563]
- Greenpeace Thailand. รายงานการจัดอันดับคุณภาพอากาศโลก ปี 2561 เปิดเผยเมืองที่มีปัญหามลพิษ PM2.5 และเมืองที่มีคุณภาพอากาศดีที่สุดในโลกและในแต่ละภูมิภาค [ออนไลน์]. 5 มีนาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.greenpeace.org/thailand/press/3257/global-aqi-2018/> [2 กุมภาพันธ์ 2563]
- กลุ่มเผ่าระวังฝุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เรียนรู้อยู่กับฝุ่น PM 2.5 [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.chula.ac.th/wp-content/uploads/2019/10/Chula-PM25.pdf> [2 กุมภาพันธ์ 2563]
- กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM 2.5) พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลและผลการดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2562 [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://www.pcd.go.th/file/pm2.5-2562.pdf> [4 กุมภาพันธ์ 2563]
- ประชาชาติธุรกิจ. ศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้“ฝุ่น PM2.5 ที่รุนแรงขึ้น”ส่งกระทบเศรษฐกิจสูงถึง 6 พันล้านบาท [ออนไลน์]. 22 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.prachachat.net/finance/news-413478> [10 กุมภาพันธ์ 2563]
- INNnews. AirVisual เผยค่าฝุ่นจังหวัดเชียงใหม่สูงติดอันดับ 1 ของโลก หลังภาพรวมปริมาณฝุ่น PM 2.5 พุ่งสูงหลายเท่าตัว [ออนไลน์]. 14 มกราคม 2563 แหล่งที่มา: https://www.innnews.co.th/regional-news/news_620813/ [30 มีนาคม 2563]
- ไทยโพสต์. ทางแก้ PM2.5 ในมุมมองเอ็นจีโอ ร้องปรับปริมาณฝุ่นพิษมาตรฐานองค์การอนามัยโลก [ออนไลน์]. 29 มกราคม 2563. แหล่งที่มา : <https://www.thaipostnet/main/detail/55817> [30 มีนาคม 2563]
- ธรรมนิติ. รวมสิทธิประโยชน์ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ปี 62 [ออนไลน์]. 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <https://www.dharmniti.co.th/corporate-income-tax-62/> [8 พฤษภาคม 2563]

Sukhothai Thammathirat University. เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom21/05-01.html>
[5 เมษายน 2563]

กรมสรรพากร, การปรับปรุงวิธีการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรบริหารส่วน
จังหวัดให้เกิดความเป็นธรรม โดยการใช้ข้อมูลจัดหารายงานภาษีซื้อและภาษีขายของ
ภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรร
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/ebook/allot_Improvement_of_VAT.pdf
[30 มีนาคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๓๕ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA08/%CA08-20-9999-update.pdf>
[30 มีนาคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C332/%C332-20-2535-001.pdf>
[30 มีนาคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A136/%A136-20-9999-update.pdf>
[30 มีนาคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: [http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA07/%CA07-20-9999-](http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA07/%CA07-20-9999-update.pdf)
[update.pdf](http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA07/%CA07-20-9999-update.pdf) [30 มีนาคม 2563]

Green Network. สภาวิศวกร ผนึกนักวิชาการและมหาวิทยาลัย กระทั่งรัฐบาลเร่งแก้ปัญหาฝุ่น
PM 2.5 ภัยพิบัติอันตรายถึงชีวิต [ออนไลน์]. 18 กุมภาพันธ์ 2563. แหล่งที่มา:
<https://www.greennetworkthailand.com/แก้ปัญหาฝุ่น-pm-2-5/> [10 มีนาคม 2563]

World Air Quality Index. มลพิษทางอากาศโลก ดัชนีคุณภาพอากาศแบบเรียลไทม์ [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <https://waqi.info/th/#/c/4.166/8.762/1.9z> [16 เมษายน 2563]

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. การศึกษากฎหมายและมาตรการจูงใจทางภาษีเพื่อส่งเสริมธุรกิจสีเขียว [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา:

http://www2.fpo.go.th/e_research/pdf/Green%20Tax.pdf [16 เมษายน 2563]

ศาสตราจารย์ ดร.สุชัยวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ ประธานสถาบันนวัตกรรมชุมชนอัจฉริยะ และอธิการบดี สจล. กรุงเทพฯ-โตเกียว PM2.5 [ออนไลน์]. 22 มกราคม 2562 แหล่งที่มา:

<https://www.posttoday.com/social/think/577850> [20 มีนาคม 2563]

Tripartite Policy Dialogue on Air Pollution. Air Quality Policy Report, Japan [Online].

2019. Available from: <https://www.env.go.jp/press/files/jp/112834.pdf>

[20 April 2020]

The Ministry of the Environment. Information about fine particulate matter (PM2.5)

[Online]. 2019. Available from: <http://www.env.go.jp/air/osen/pm/info.html>

[10 March 2020]

Shunji MATSUOKA. Japan's long-range transboundary PM2.5 problem [Online]. 2017.

Available from: <https://www.iias.asia/the-newsletter/article/japans-long-range-transboundary-pm25-problem> [20 April 2020]

Ministry of the Environment. Air Pollution Control Act No. 97 of 1968 [Online].

Available from:

http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?re=&vm=&id=2146

[12 March 2020]

Ministry of the Environment. The Basic Environment Law and Basic Environment Plan

[Online]. Available from: http://www.env.go.jp/en/laws/policy/basic_lp.html

[12 March 2020]

Ministry of the Environment. Air Pollution Control Act and The Basic Environment Law

[Online]. Available from: <http://www.env.go.jp/en/coop/pollution.html>

[10 March 2020]

Japan External Trade Organization. Incentive Programs [Online]. Available from:

https://www.jetro.go.jp/en/invest/incentive_programs/ [1 April 2020]

Ministry of the Environment. Current Main Tax Measures Related to the Environment [Online]. Available from: https://www.env.go.jp/en/policy/tax/env-tax/current_tmre.pdf [10 April 2020]

Yushi Kunugi, Toshi Arimura, Kazuyuki Iwata, Eiji Komatsu, Yoshie Hirayama. Cost-efficient strategy for reducing PM 2.5 levels in the Tokyo metropolitan area: An integrated approach with air quality and economic models [Online]. 26 November 2018. Available from: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0207623> [10 March 2020]

World Health Organization. Air quality guidelines [Online]. 26 November 2005. Available from: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/147851/E87950.pdf [10 April 2020]

ภาคผนวก

ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๕๓)

เรื่อง กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดมาตรฐานค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป เพื่อเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ (๔) และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติ บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงออกประกาศ กำหนดมาตรฐานค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไปไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป ค่าเฉลี่ยในเวลา ๒๔ ชั่วโมง จะต้องไม่เกิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ในเวลา ๑ ปี จะต้องไม่เกิน ๐.๐๒๕ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ข้อ ๒ วิธีตรวจวัดค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ตามข้อ ๑ ให้ใช้ วิธีตรวจวัดมาตรฐาน Federal Reference Method (FRM) ตามที่องค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (US EPA) กำหนดหรือวิธีอื่นที่กรมควบคุมมลพิษประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๓ การตรวจวัดค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ตามข้อ ๒ ให้ทำ ในบรรยากาศทั่ว ๆ ไป และต้องสูงจากพื้นดินอย่างน้อย ๑.๕๐ เมตร แต่ไม่เกิน ๖ เมตร

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

โดยที่เป็นการสมควรรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศต่อประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการบ่งชี้และเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ จึงประกาศใช้ดัชนีคุณภาพอากาศสำหรับการรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศ เป็นตัวแทนความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศ ๖ ชนิด

เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมออกประกาศดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทยไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“ดัชนีคุณภาพอากาศ” หมายความว่า ดัชนีที่ใช้เป็นตัวแทนของคุณภาพอากาศ ๑ ค่า ใช้เป็นตัวแทนค่าความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศ ๖ ชนิด ได้แก่ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ($PM_{2.5}$) ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM_{10}) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซโอโซน (O_3) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) และ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2)

“ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ” หมายความว่า ประชาชนที่มีความอ่อนไหวต่อมลพิษทางอากาศ และควรต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็กแรกเกิดจนถึง ๖ ขวบ คนชรา หญิงมีครรภ์ ผู้ป่วยและผู้มีโรคประจำตัว

“ประชาชนทั่วไป” หมายความว่า ประชาชนนอกเหนือจากผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ

ข้อ ๒ ดัชนีคุณภาพอากาศ แบ่งเป็น ๕ ระดับการแจ้งเตือนโดยใช้สีเป็นสัญลักษณ์ โดยมีคะแนนตั้งแต่ ๐ ถึงมากกว่า ๒๐๐ โดยดัชนีคุณภาพอากาศ ๑๐๐ มีค่าเทียบเท่ากับมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า ๑๐๐ แสดงว่าค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน ระดับการแจ้งเตือนมี ดังนี้

ตารางที่ ๑ เกณฑ์ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

ดัชนีคุณภาพอากาศ	ระดับ	สี	คำอธิบาย
๐ - ๒๕	ดีมาก	ฟ้า	คุณภาพอากาศดีมาก เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยว
๒๖ - ๕๐	ดี	เขียว	คุณภาพอากาศดี สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
๕๑ - ๑๐๐	ปานกลาง	เหลือง	ประชาชนทั่วไป: สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ: หากมีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
๑๐๑ - ๒๐๐	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ประชาชนทั่วไป: ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ: ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ถ้ามีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แสบผื่นผิวหนัง ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
๒๐๑ ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

ข้อ ๓ การคำนวณดัชนีคุณภาพอากาศ ใช้หลักการ ดังนี้

(๑) ค่าความเข้มข้นของสารมลพิษที่นำมาคำนวณเป็นดัชนีคุณภาพอากาศ ต้องแปลงให้เป็นค่าเฉลี่ยระยะเวลาและใช้หน่วย ดังนี้

- ผู้ลงทะเบียน ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงต่อเนื่อง หน่วย ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) ไม่มีทศนิยม หากมีทศนิยมให้ปัดเป็นจำนวนเต็มตามหลักสากล

- คาร์บอนมอนอกไซด์ ค่าเฉลี่ย ๘ ชั่วโมงต่อเนื่อง หน่วย ส่วนในล้านส่วน (พีพีเอ็ม) ทัศนียม ๑ ตำแหน่ง หากมีทัศนียมเกิน ๑ ตำแหน่ง ให้ปิดเลขตามหลักสากล

- ก๊าซโอโซน ค่าเฉลี่ย ๘ ชั่วโมงต่อเนื่อง ไนโตรเจนไดออกไซด์ และ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ค่าเฉลี่ย ๑ ชั่วโมงต่อเนื่อง หน่วย ส่วนในพันล้านส่วน (พีพีบี) ไม่มีทัศนียม หากมีทัศนียมให้ปิดเป็นจำนวนเต็มตามหลักสากล

(๒) คำนวณดัชนีคุณภาพอากาศจากค่าความเข้มข้นของสารมลพิษ จากข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ โดยแต่ละระดับของค่าความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศเทียบเท่ากับค่าดัชนีคุณภาพอากาศที่ระดับต่าง ๆ ดังตารางที่ ๒ และมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$I = \frac{I_j - I_i}{X_j - X_i} (X - X_i) + I_i$$

I = ค่าดัชนีย่อยคุณภาพอากาศ

X = ความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศจากการตรวจวัด

X_i, X_j = ค่าต่ำสุด, สูงสุด ของช่วงความเข้มข้นสารมลพิษที่มีค่า X

I_i, I_j = ค่าต่ำสุด, สูงสุด ของช่วงดัชนีคุณภาพอากาศแฉวเดียวกันกับช่วงความเข้มข้น X

เมื่อคำนวณดัชนีย่อยครบทั้ง ๖ สารมลพิษแล้ว ค่าที่มากที่สุดคือดัชนีคุณภาพอากาศ ณ เวลานั้น

ตารางที่ ๒ ตารางเทียบค่าความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศสำหรับคำนวณดัชนีคุณภาพอากาศ

ดัชนีคุณภาพอากาศ (I)	ความเข้มข้นสารมลพิษ (X)					
	PM _{๒.๕} (มคก./ลบ.ม.)	PM _{๑๐} (มคก./ลบ.ม.)	CO (พีพีเอ็ม)	O _๓ (พีพีบี)	NO _๒ (พีพีบี)	SO _๒ (พีพีบี)
๐ - ๒๕	๐ - ๒๕	๐ - ๕๐	๐ - ๔.๔	๐ - ๓๕	๐ - ๖๐	๐ - ๑๐๐
๒๖ - ๕๐	๒๖ - ๓๗	๕๑ - ๘๐	๔.๕ - ๖.๔	๓๖ - ๕๐	๖๑ - ๑๐๖	๑๐๑ - ๒๐๐
๕๑ - ๑๐๐	๓๘ - ๕๐	๘๑ - ๑๒๐	๖.๕ - ๙.๐	๕๑ - ๗๐	๑๐๗ - ๑๗๐	๒๐๑ - ๓๐๐
๑๐๑ - ๒๐๐	๕๑ - ๙๐	๑๒๑ - ๑๘๐	๙.๑ - ๓๐.๐	๗๑ - ๑๒๐	๑๗๑ - ๓๔๐	๓๐๑ - ๔๐๐
๒๐๑ ขึ้นไป	๙๑ ขึ้นไป	๑๘๑ ขึ้นไป	๓๐.๑ ขึ้นไป	๑๒๑ ขึ้นไป	๓๔๑ ขึ้นไป	๔๐๑ ขึ้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

สุณี ปิยะพันธุ์พงศ์

อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

มาตรา ๒๓

เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับการลงทุนและดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม รวมทั้งการจัดหาจัดซื้อ ที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน และบำรุงรักษาระบบดังกล่าวด้วย
- (๒) ให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจกู้ยืมเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสียระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์อื่นใด สำหรับใช้เฉพาะในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจนั้น
- (๓) ให้เอกชนกู้ยืมในกรณีที่บุคคลนั้น มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดให้มี ระบบบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อการควบคุมบำบัดหรือขจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมหรือการดำเนินกิจการของตนเอง หรือบุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) เป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการกองทุน เห็นสมควรและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- (๕) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

มาตรา ๓๒

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในพื้นแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่
- (๒) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ
- (๓) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล
- (๔) มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป
- (๕) มาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือนโดยทั่วไป
- (๖) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่งจะต้องอาศัยหลักวิชาการภูมิเกณฑ์และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็น พื้นฐานและจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย

มาตรา ๓๔

ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสม ตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

มาตรา ๔๕

ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมือง เฉพาะเขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามมาตรา ๔๔ ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองและกำหนดระยะเวลาที่ใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น

การขยายระยะเวลาตามประกาศในวรรคสองให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๕

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๘

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม การปล่อยอากาศเสีย รั้วสี หรือมลพิษอื่นใด ที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่น ละออง เถ้าถ่าน หรือมลพิษอากาศในรูปแบบใด ออกสู่บรรยากาศ ไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตาม มาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนด โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตาม มาตรา ๕๖ หรือมาตรฐาน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตาม มาตรา ๕๘

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่ต้องติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดสำหรับการควบคุม กำจัด ลด หรือขจัดมลพิษซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด เว้นแต่จะจัดมีระบบ อุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจสอบ และทดลอง

แล้วว่ายังใช้การได้อยู่แล้ว เพื่อการนี้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้มีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์ หรือเครื่องมื่อดังกล่าวด้วยก็ได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ปล่อยหรือก่อให้เกิดเสียงหรือ ความสั่นสะเทือนเกินกว่าระดับมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตาม มาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตาม มาตรา ๕๖ หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตาม มาตรา ๕๘ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๘๐

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสียอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียหรือมลพิษอื่นระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตาม มาตรา ๖๘ หรือ มาตรา ๗๐ เป็นของตนเองมีหน้าที่ต้องเก็บสถิติ และข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมื่อดังกล่าวในแต่ละวันและจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐาน ไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นและจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมื่อดังกล่าวเสนอ ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งการเก็บสถิติข้อมูลการจัดทำบันทึก รายละเอียดและรายงานให้ทำตามหลักเกณฑ์วิธีวิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงในกรณีที่ระบบบำบัดอากาศเสียระบบบำบัด น้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์และเครื่องมื่อดังกล่าวในวรรคหนึ่งจะต้องมีผู้ควบคุมตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ กำหนดให้ผู้ควบคุมมีหน้าที่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งแทนเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้ บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียมีหน้าที่ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๘๒

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตาม มาตรา ๖๘ หรือ มาตรา ๗๐ ผู้ใดละเว้นไม่ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือของตน ที่มีอยู่สำหรับการควบคุมมลพิษอากาศเสียงและความสั่นเทือนหรือละเว้นไม่ทำการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียโดยใช้ระบบบำบัด น้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียของตนที่มีอยู่และลักลอบปล่อยทิ้งมลพิษน้ำเสียหรือของเสียดังกล่าวออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกเขตแหล่งกำเนิดมลพิษของตนจะต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตราสี่เท่าของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับการเปิดเดินเครื่องทำงาน ของอุปกรณ์เครื่องมือหรือระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียของตนตลอดเวลาที่ดำเนินการเช่นที่วานั้น

มาตรา ๘๔

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษผู้ใดซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียอย่างอื่น รวมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จำเป็นสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นหรือผู้รับจ้างให้บริการซึ่งได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการได้ดังต่อไปนี้

(๑) การขอรับความช่วยเหลือด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่จำเป็นซึ่งไม่สามารถจัดหาได้ภายใน ราชอาณาจักร

(๒) การขอรับอนุญาตนำเข้ายานพาหนะหรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ เป็นผู้ติดตั้ง ควบคุม หรือดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัด ของเสียในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาและว่าจ้างบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ควบคุมเครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรตาม (๑) ได้ภายในราชอาณาจักรรวมทั้งขอยกเว้น ภาษีเงินได้ของบุคคลนั้นที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในราชอาณาจักรด้วย

มาตรา ๙๕

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวในวรรคหนึ่ง แต่ประสงค์ที่จะจัดให้มีระบบ อุปกรณ์ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ของตนเอง เพื่อทำการบำบัดอากาศเสีย น้ำเสีย หรือของเสียอย่างอื่นที่เกิดจากกิจการ หรือการดำเนินกิจการของตน มีสิทธิที่จะขอรับการ ส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการตามวรรคหนึ่งได้ มาตรการส่งเสริม มาตรา ๙๕ คำขอรับการ ส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการตาม มาตรา ๙๔ ให้ยื่นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามวรรค หนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความจำเป็นในทางเศรษฐกิจการเงินและการลงทุนของผู้ยื่นคำ ขอแต่ละรายและ ในกรณีที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นสมควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยื่น คำขอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแนะนำให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ของส่วนราชการนั้น เพื่อให้การส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยื่นคำขอต่อไป

มาตรา ๑๐๐

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา ๔๔ หรือตาม ประกาศของรัฐมนตรีตาม มาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๔

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๗๑ หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติ ตาม มาตรา ๗๒ หรือข้อกำหนดของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๗๔ หรือ มาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง หรือกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา ๘๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกิน หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ผู้ควบคุม หรือผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียผู้ใดไม่จัดเก็บสถิติ ข้อมูลหรือไม่ทำบันทึกหรือรายงานตาม มาตรา ๘๐ ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

มาตรา ๗

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิด หรือขนาดใด เป็นโรงงานจำพวกที่ ๑ โรงงานจำพวกที่ ๒ หรือโรงงานจำพวกที่ ๓ แล้วแต่กรณี โดย คำนึงถึง ความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

(๑) โรงงานจำพวกที่ ๑ ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่สามารถประกอบกิจการ โรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน

(๒) โรงงานจำพวกที่ ๒ ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการ โรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน

(๓) โรงงานจำพวกที่ ๓ ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงานจะต้องได้รับ ใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

เมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๒ (๑) ให้โรงงานที่กำหนดในประกาศดังกล่าวเป็น โรงงานจำพวกที่ ๓ ด้วย

มาตรา ๘

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกตามมาตรา ๗ ต้องปฏิบัติตามในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงงาน สภาพแวดล้อมของโรงงาน ลักษณะ อาคาร ของโรงงานหรือลักษณะภายในของโรงงาน

(๒) กำหนดลักษณะ ประเภทหรือชนิดของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์หรือสิ่งที่ต้อง นำมาใช้ใน การประกอบกิจการโรงงาน

(๓) กำหนดให้มีคนงานซึ่งมีความรู้เฉพาะตามประเภท ชนิดหรือขนาดของโรงงาน เพื่อปฏิบัติ หน้าที่หนึ่งหน้าที่ใดประจำโรงงาน

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ กรรมวิธีการผลิตและการจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือ อื่นใดเพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่อาจเกิดแก่บุคคล หรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน

(๕) กำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน

(๖) กำหนดการจัดให้มีเอกสารที่จำเป็นประจำโรงงานเพื่อประโยชน์ในการควบคุม หรือ ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย

(๗) กำหนดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบกิจการ โรงงาน ต้องแจ้งให้ทราบเป็นครั้งคราวหรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

(๘) กำหนดการอื่นใดเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันหรือระงับ หรือบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ยกเว้นโรงงานประเภท ชนิด หรือขนาดใด จากการต้องปฏิบัติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และกฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิคหรือเป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

มาตรา ๔๕

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๘) หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองแสนบาท

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา ๖

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนและวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแลหรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘

ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วนให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหาย เช่นว่านั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ในการนี้ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับกรนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องที่จังหวัดนั้น

มาตรา ๓๓

เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไข โดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

มาตรา ๖๘

ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๖ ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๖๘/๑

ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๖ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูล ฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมอนามัยตามมาตรา ๘ วรรค หนึ่ง โดยไม่มีเหตุ หรือข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุข ตามมาตรา ๘ วรรคสอง หรือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดตามมาตรา ๘ วรรคสาม ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๑

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๔ ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖

ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น กำหนดไว้ในใบอนุญาต ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

มาตรา ๑๙

โครงการลงทุนที่คณะกรรมการจะให้การส่งเสริมได้ต้องเป็นโครงการ ลงทุนที่มีมาตรการ อันสมควรที่จะป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการดำรงชีพของประชาชนและความสมบูรณ์สืบไปของมนุษย์และธรรมชาติ

มาตรา ๒๐

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้การส่งเสริมแก่ผู้ขอรับการส่งเสริมรายใดแล้ว คณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขในบัตรส่งเสริมเพื่อให้ผู้ได้รับการส่งเสริมรายนั้นต้องปฏิบัติ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

- (๑) จำนวนทุนและแหล่งที่มาของทุน
- (๒) สัญชาติและจำนวนผู้ถือหุ้น
- (๓) ขนาดของกิจการซึ่งรวมถึงชนิดผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการ กรรมวิธี การผลิต หรือประกอบ และกำลังผลิตหรือประกอบ
- (๔) (ยกเลิก)
- (๕) สัญชาติและจำนวนคนงาน ช่างฝีมือ และผู้ชำนาญการ
- (๖) การฝึกและใช้กำลังคนในการปฏิบัติงาน
- (๗) การป้องกันและควบคุมมิให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (๘) ระยะเวลาที่จะต้องเริ่มปฏิบัติตามโครงการที่ได้รับการส่งเสริม
- (๙) ระยะเวลาที่จะต้องสั่งซื้อเครื่องจักร
- (๑๐) ระยะเวลาที่จะต้องนำเครื่องจักรเข้ามาในราชอาณาจักร
- (๑๑) ระยะเวลาที่จะต้องส่งเครื่องจักรที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรกลับออกไป ภายหลังจากเมื่อใช้งานเสร็จแล้ว
- (๑๒) การขยายระยะเวลาตาม (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๑)
- (๑๓) วันเปิดดำเนินการ
- (๑๔) การรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการและการดำเนินงาน
- (๑๕) การรายงานผลการปฏิบัติงานของช่างฝีมือและผู้ชำนาญการซึ่งเป็นคนต่างด้าว ว่าได้ฝึกอบรมให้คนไทยได้รับความรู้ความชำนาญเพียงไร
- (๑๖) การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ผลิต ประกอบ หรือส่งออก เป็นไปตาม มาตรฐานที่คณะกรรมการหรือทางราชการกำหนด
- (๑๗) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ผลิตหรือประกอบหรือการให้บริการ
- (๑๘) (ยกเลิก)
- (๑๙) การให้นำเงิน หนังสือสัญญาค้ำประกันของธนาคารหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักประกันอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร มอบแก่สำนักงานเพื่อเป็นประกันในการปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (๒๐) เรื่องอื่นที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การให้ การ ใช้ หรือการควบคุมการใช้สิทธิและประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๘

ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติแต่เครื่องจักรนั้นต้องไม่เป็นเครื่องจักรที่ผลิตหรือประกอบได้ในราชอาณาจักรซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกันกับชนิดที่ผลิตในต่างประเทศและมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้

มาตรา ๒๙

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า การให้การส่งเสริมแก่กิจการใดหรือแก่ผู้ขอรับการส่งเสริมรายใดไม่สมควรให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามมาตรา ๒๘ คณะกรรมการจะให้การส่งเสริมแก่กิจการนั้นหรือผู้ขอรับการส่งเสริมรายนั้นและรายต่อไป โดยให้ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรเพียงกึ่งหนึ่ง หรือจะไม่ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรเลยก็ได้

มาตรา ๓๐

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าไม่เกินร้อยละเก้าสิบของอัตราปกติสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ผลิต ผสมหรือประกอบในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีกำหนดเวลาราวละไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนด แต่วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นนั้นต้องไม่เป็นของที่ผลิตหรือมีกำเนิดในราชอาณาจักรซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกันกับชนิดที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักรและมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้

มาตรา ๓๐/๑

เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับของที่ผู้ได้รับการส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อใช้ในการวิจัย และพัฒนา รวมทั้งการทดสอบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑

ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้พิจารณากำหนดเป็นสัดส่วนของเงินลงทุนโดยไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน ซึ่งต้องมีกำหนดเวลาไม่เกินแปดปีนับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น

ในกรณีที่กิจการใดเป็นกิจการที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นพิเศษตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีกำหนดเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินแปดปีนับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น

รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี ให้รวมถึงรายได้จากการจำหน่ายผลพลอยได้และรายได้จากการจำหน่ายสินค้า กิ่งสำเร็จรูปตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

ในกรณีที่ประกอบกิจการขาดทุนในระหว่างเวลาได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ผู้ได้รับการส่งเสริมนำผลขาดทุนประจำปี

ที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลานั้นไปหักออกจากกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดเวลานั้น โดยจะเลือกหักจากกำไรสุทธิของปีใดปีหนึ่งหรือหลายปีก็ได้

การคำนวณเงินลงทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕

เพื่อส่งเสริมการลงทุนในท้องที่หรือเขตพื้นที่ใด คณะกรรมการจะกำหนดท้องที่หรือเขตพื้นที่นั้นเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนก็ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นอกจากสิทธิและประโยชน์ตามมาตราอื่น คณะกรรมการมีอำนาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมที่ประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมในท้องที่หรือเขตพื้นที่ที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละห้าสิบของอัตรากฎหมายที่กำหนดเวลาไม่เกินห้าปี โดยนับจากวันที่กำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี สิ้นสุดลง หรือนับจากวันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมในกรณีที่ผู้ได้รับการส่งเสริมไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

(๒) การอนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปาสองเท่าของจำนวนเงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้เสียไปเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้ ตามเงื่อนไข วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) การอนุญาตให้หักเงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดจากกำไรสุทธิรวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของเงินที่ลงทุนแล้ว ในการนั้นโดยผู้ได้รับการส่งเสริมจะเลือกหักจากกำไรสุทธิของปีใดปีหนึ่งหรือหลายปีก็ได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีรายได้จากการลงทุน ทั้งนี้ นอกเหนือไปจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ

มาตรา ๓๖

คณะกรรมการอาจให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิและประโยชน์ พิเศษด้านส่งออกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) การยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อใช้ ผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ เฉพาะที่ใช้ในการส่งออก

(๒) การยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับของที่ผู้ได้รับการส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป

(๓) การยกเว้นอากรขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบ

การให้สิทธิและประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามเงื่อนไข วิธีการ และ ระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด โดยมีให้นำกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรมาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมซึ่งได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตามมาตรา ๓๕ เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น ในกรณีเช่นนี้ให้นำกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง

มาตรา ๓๘

บรรดาเครื่องจักร วัสดุดิบหรือวัสดุจำเป็นซึ่งเป็นของที่ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร และเป็นของที่พึงได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจ สั่งกรมศุลกากรส่งมอบของนั้นให้แก่ผู้ขอรับการส่งเสริมซึ่งต่อรับการส่งเสริม ตามมาตรา ๒๑ แล้ว หรือผู้ได้รับการส่งเสริม แล้วแต่กรณี โดยถือเอาการค้าประกันของธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักร แทนการวางเงินเป็นประกันการชำระอากรขาเข้าได้

มาตรา ๓๙

ในกรณีที่ผู้ได้รับการส่งเสริมไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำเครื่องจักรเข้ามา ในราชอาณาจักร หรือการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามที่กำหนดไว้ในบัตรส่งเสริม เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเหตุอันควรแก้ไขเงื่อนไขนั้น ให้คณะกรรมการมีอำนาจ แก้ไขเงื่อนไขนั้นได้ และถ้าได้มีการนำเครื่องจักรนั้นเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว คณะกรรมการจะกำหนดให้การแก้ไขนั้นมีผลย้อนหลังไปจนถึงวันนำเข้าก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าการนำเข้านั้น เกิดขึ้นก่อนหรือในหรือหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๐

ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสิบห้าปี ห้ามมิให้ ผู้ได้รับการส่งเสริม

(๑) ใช้เครื่องจักรที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าเพื่อการอื่น นอกจากกิจการที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับการส่งเสริม หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้เครื่องจักรนั้น

(๒) ย้ายโรงงานหรือสถานที่ประกอบกิจการไปตั้งหรือดำเนินการในท้องที่อื่นนอกจาก ที่กำหนดในบัตรส่งเสริม ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตามมาตรา ๔๑

พระราชกฤษฎีกา

ออกตามความในประมวลรัษฎากร
ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๕๕)
พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓
เป็นปีที่ ๖๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่ชายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเข้าทำงาน และเจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการให้แก่คนพิการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๖ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๘๘) พ.ศ. ๒๕๕๓”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน ๒ และส่วน ๓ หมวด ๓ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเข้าทำงานสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างคนพิการดังกล่าว

มาตรา ๔ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน ๒ และส่วน ๓ หมวด ๓ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้แก่คนพิการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการดังกล่าว

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจ้างแรงงานคนพิการ และเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น อันจะทำให้คนพิการสามารถปฏิบัติงานได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ สมควรยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเข้าทำงาน และยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งจัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้แก่คนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

Air Pollution Control Act No. 97 of 1968

(Emission Standards)

Article 3

(1) Emission standards for the Soot and Smoke generated at facilities that generate Soot and Smoke shall be prescribed by an Ordinance of the Ministry of the Environment.

(2) The emission standards provided for in the preceding paragraph shall be the maximum permissible limits referred to in item (i) for sulfur oxides under paragraph (1), item (i) of the preceding Article (hereinafter referred to simply as "Sulfur Oxides"); the maximum permissible limits referred to in item (ii) for soot and dust under item (ii) of the same paragraph (hereinafter referred to simply as "Soot and Dust"); and maximum permissible limits referred to in item (iii) or (iv) for a substance specified under item (iii) of the same paragraph (hereinafter referred to as a "Hazardous Substance"):

(i) For quantities of Sulfur Oxides generated in facilities that generate Soot and Smoke and emitted into the atmosphere from an Outlet, maximum permissible limits that are prescribed in accordance with the height of the Outlet that is set forth in a Cabinet Order for each area of classification (the term "height" as used in this Act means the height adjusted based on a method prescribed by an Ordinance of the Ministry of the Environment; the same shall apply hereinafter);

(ii) For quantities of Soot and Dust contained in emissions generated in facilities that generate Soot and Smoke and emitted into the atmosphere from an Outlet, maximum permissible limits that are prescribed for each type and size of the facilities;

(iii) For quantities of Hazardous Substances (excluding specified Hazardous Substances under the following item) contained in the emissions generated in Facilities That Generate Soot and Smoke and emitted into the atmosphere from an Outlet, maximum permissible limits that are prescribed for each type of Hazardous substance and for each type of the facilities; and

(iv) With respect to Hazardous Substances specified by the Minister of the Environment that are generated as a result of the combustion of fuel or other materials (hereinafter referred to as "Specified Hazardous Substances"), for quantities of Specified Hazardous Substances generated in Facilities That Generate Soot and Smoke and emitted into the atmosphere from an Outlet, maximum permissible limits that are prescribed in accordance with the height of the Outlet for each type of Specified Hazardous Substance.

(3) When the Minister of the Environment finds that air pollution has occurred or is likely to occur at levels that exceed the limits prescribed by a Cabinet Order in all or some of the zones in an area in which facilities are concentrated (meaning an area with a concentration of facilities that generate Soot and Smoke in connection with sulfur oxides, Soot and Dust, and Specified Hazardous Substances) due to the generation of a substance and its emission into the atmosphere by said Facilities That Generate Soot and Smoke, the Minister of the Environment may establish, by Ordinance of the Ministry of the Environment, special emissions standards for all or some of said zones, that must be applied in lieu of the emissions standards under paragraph (1) to any of said Facilities That Generate Soot and Smoke that will be built anywhere in said zones (where emissions standards have been established pursuant to the provisions of paragraph (1) of the following Article, those standards shall apply).

(4) The provisions of paragraph (2) shall apply mutatis mutandis to the emission standards under the previous paragraph (excluding item (iii) of the same paragraph).

(5) When the Minister of the Environment wishes to prescribe the emission standards for sulfur oxides provided for in paragraph (1) or the emission standards provided for in paragraph (3), the Minister of the Environment shall hear the opinions of the before doing so. The same shall apply when the Minister of the Environment wishes to change or abolish one of these emissions standards.

Article 4

(1) When a prefecture finds, judging from natural and social conditions, that the emission standards prescribed pursuant to paragraphs (1) and (3) of the preceding Article for Soot and Dust and Hazardous Substances are not sufficient to protect human health or the living conditions within a zone in said prefecture, it may, in accordance with the provisions of a Cabinet Order, establish, by Prefectural Ordinance, emission standards that are stricter than the prescribed maximum permissible limits for emission standards pursuant to paragraph (1) of the same Article, that must be applied to such substances generated in Facilities That Generate Soot and Smoke in that zone in lieu of the emission standards prescribed under the same paragraph.

(2) The Prefectural Ordinance referred to in the preceding paragraph shall also clearly indicate the scope of said zone.

(3) Where a prefecture will establish emission standards pursuant to the provisions of paragraph (1), the relevant prefectural governor shall notify the Minister of the Environment in advance.

(Recommendations Concerning Emission Standards)

Article 5 When the Minister of the Environment finds it particularly necessary in order to prevent air pollution, the Minister of the Environment may recommend that a prefecture establish an emission standard pursuant to the provisions of paragraph (1) of the preceding Article or change an existing emission standard pursuant to the provisions of the same paragraph.

(Notification of Setting in Place Facilities that Generate Ordinary Particulates)

Article 18

(1) Any person who wishes to set in place Facilities That Generate Ordinary Particulates shall submit a notification to the prefectural governor notifying the prefectural governor of the following matters, pursuant to the provisions of an Ordinance of the Ministry of the Environment:

(i) The name and address, as well as the name of the representative, if the relevant person is a juridical person;

(ii) The name and location of the factory or workplace;

(iii) The type of the relevant person's Facilities That Generate Ordinary Particulates;

(iv) The structure of the Facilities That Generate Ordinary Particulates; and

(v) The way in which the Facilities That Generate Ordinary Particulates will be used and managed.

(2) The notification pursuant to the provisions of the preceding paragraph shall be accompanied by a layout diagram of the Facilities That Generate Ordinary Particulates, and any other documents prescribed by an Ordinance of the Ministry of the Environment.

(3) When a person who has submitted a notification pursuant to the provisions of paragraph (1) above or paragraph (1) of the following Article wishes to change any of the matters listed under paragraph (1), items (iv) and (v), the person shall notify the prefectural governor to that effect, in accordance with the provisions of an Ordinance of the Ministry of the Environment.

(Measurement of Specified Particulate Concentrations)

Article 18- 12 A Specified Particulate Emitter shall, pursuant to the provisions of an Ordinance of the Ministry of the Environment, measure the Concentration

of Specified Particulates in the atmosphere at the site boundary line of said factory or workplace, and shall keep a record of the results thereof.

(Guidelines for the Implementation of Policies)

Article 18-20 Policies and other measures in connection with the prevention of air pollution by hazardous air pollutants shall be implemented with the aim of Preventing future damage to human health while advancing scientific knowledge.

(State Policies)

Article 18-22

(1) The State shall endeavor to implement studies in collaboration with local public entities in order to determine the status of air pollution by hazardous air pollutants, and shall endeavor to advance scientific knowledge concerning the effects of hazardous air pollutants on human health.

(2) The State shall, in accordance with the implementation status of studies and the degree of advancement in scientific knowledge under the preceding paragraph, evaluate the degree of risk with regard to damage to human health from air pollution for each hazardous air pollutant, and shall periodically make public the results of such evaluation.

(3) The State shall, in order to encourage business operators to undertake the measures under the preceding Article and contribute to the promotion of measures by local public entities under the following Article, collect and organize information on techniques and technologies for controlling the emission or dispersal of hazardous air pollutants, and endeavor to disseminate the results thereof.

Article 33 Any person who has violated an order issued under Article 9, Article 9- 2, Article 14, paragraphs (1) or (3), Article 17-7, Article 17-10, Article 18-8, or Article 18-11 shall be punished by imprisonment with work for up to one year or a fine of up to one million yen.

Article 33-2

(1) Any person who falls under any of the following items shall be punished by imprisonment with work for up to six months or a fine of up to five hundred thousand yen:

(i) Any person who has violated the provisions of Article 13, paragraph (1) or Article 13-2, paragraph (1)

(ii) Any person who has violated an order issued under the provisions of Article 17, paragraph (3), Article 18-4, Article 18-16, Article 18-18, or Article 23, paragraph (2)

(2) Any person who, through negligence, has committed an offense under item (i) of the preceding paragraph, shall be punished by imprisonment without work for up to three months or a fine of up to three hundred thousand yen.

The Basic Environment Law No. 91 of 1993

Article 8 (Responsibility of Corporations)

1. In conducting business activities, corporations are responsible for taking necessary measures to prevent environmental pollution, such as the treatment of smoke and soot, polluted water and wastes, etc. resulting from their activities, and to properly conserve the natural environment, pursuant to the basic principles.
2. In manufacturing, processing or selling products, or engaging in other business activities, corporations are responsible for taking necessary measures for ensuring proper disposal of the wastes generated from products and other goods related to their activities, so as to prevent interference with environmental conservation, pursuant to the basic principles.
3. Besides the responsibilities prescribed in the preceding two Paragraphs, in manufacturing, processing or selling products, or engaging in other business activities, corporations are responsible for making efforts to reduce the environmental loads resulting from the use or disposal of the products and other goods related to their activities; and for making effort to use recyclable resources and other materials and services which contribute to reducing the environmental loads in their activities, so as to prevent interference with environmental conservation, pursuant to the basic principles.
4. Besides the responsibilities prescribed in the preceding three Paragraphs, corporations are responsible for making voluntary efforts to conserve the environment such as reduction of the environmental loads in the course of their business activities; and for cooperating with the policies implemented by the State or local governments with regard to environmental conservation, pursuant to the basic principles.

Article 16

1. With regard to the environmental conditions related to air pollution, water pollution, soil contamination and noise, the Government shall respectively establish environmental quality Standards, the maintenance of which is desirable for the protection of human health and the conservation of the living environment.
2. In the event that the standards referred to in the preceding Paragraph establish more than one category and stipulate that land or water areas to which those categories are to be applied should be designated, the Government may delegate to

the prefectural governors concerned the authority to designate those land or water areas, in accordance with Cabinet Order.

3. With regard to the standards set forth in Paragraph 1, due scientific consideration shall always be given and such standards shall be revised whenever necessary.

4. The Government shall make efforts to attain the standard provided for in Paragraph 1 by comprehensively and effectively implementing policies concerning environmental pollution control which are set forth in this chapter (hereinafter referred to as the "environmental pollution control policies").

Article 17 (Formulation of Environmental Pollution Control Program)

1. The Prime Minister shall instruct the prefectural governors concerned to formulate programs on measures for environmental pollution control (hereinafter referred to as the "Environmental Pollution Control Program"), concerning areas specified as either of the following categories, by presenting the basic directions of the environmental pollution control policies to be implemented in those areas.

(1) Areas where environmental pollution is currently serious and where it is recognized that it is very difficult to prevent environmental pollution unless the environmental pollution control policies are comprehensively implemented.

(2) Areas where environmental pollution is likely to become serious due to the rapidly increasing concentration of population, industry etc. , and where it is recognized that it will be very difficult to prevent environmental pollution unless the environmental pollution control policies are comprehensively implemented.

2. The basic directions provided for in the preceding Paragraph shall be formulated on the basis of the Basic Environment Plan.

3. When the prefectural governor concerned has received the instruction provided for in Paragraph 1, he/she shall formulate an Environmental Pollution Control Program in accordance with the basic directions provided for in the same Paragraph and shall submit it to the Prime Minister for his/her approval.

4. Prior to issuing the instruction under Paragraph 1 or giving the approval required under the preceding Paragraph, the Prime Minister shall ask the Conference on Environmental Pollution Control for its decision.

5. Prior to issuing the instruction under Paragraph 1, the Prime Minister shall hear the opinions of the prefectural governors concerned.

Article 21

(Regulations to Prevent Interference with Environmental Conservation)

The Government shall take the following regulatory measures to prevent interference with environmental conservation.

(1) Regulatory measures necessary to prevent environmental pollution, inter alia, by setting the Standards with which corporations must comply regarding such activities as emission of substances causing air pollution, water pollution, soil contamination or offensive odors; generation of noise or vibration; and the taking of underground water causing ground subsidence.

(2) Regulatory measures necessary to prevent environmental pollution with regard to land use and construction of facilities causing pollution in an area where the pollution is serious or is likely to become serious.

(3) Regulatory measures necessary to prevent interference with appropriate conservation of the natural environment regarding activities which may cause those interference, such as alteration of land shape, construction of new structures, cutting of trees and other activities in areas where conservation of the natural environment is especially required.

(4) Regulatory measures necessary to prevent interference with appropriate protection of natural objects with regard to such activities as capturing collecting, damaging which may cause those interference as to natural objects necessary to be protected such as the wildlife, geographical and geological features of land or sources of hot springs.

(5) Regulatory measures necessary to prevent both environmental pollution and interference with conservation of the natural environment where both of them occur or may occur.

Besides the regulatory measures provided for in the preceding Paragraph, the State shall make efforts to take necessary regulatory measures similar to Subparagraph 1 and 2 of the preceding Paragraph, in order to prevent interference with environmental conservation with regard to human health and the living environment.

Article 22

(Economic Measures to Prevent Interference with Environmental Conservation)

1. In order to encourage persons who are conducting the activities generating or causing to generate environmental load (referred to as the "load activities" in this Article) to take appropriate measures such as introduction of facilities which reduce the environmental load, and thus to prevent interference with environmental conservation, the State shall make efforts to take necessary measures to provide

necessary and appropriate economic assistance to those persons taking into consideration their economic situation.

2. In consideration of the fact that the measures, which aim at encouraging persons who are conducting the load activities to undertake voluntarily to reduce the environmental load by means of imposing appropriate and equitable economic surcharges on them, are expected to be effective in preventing interference with environmental conservation, and that such measures are internationally recommended; the State shall appropriately conduct surveys and researches on the effectiveness of implementing such measures with regard to prevention of interference with environmental conservation and on the effects of such measures on Japanese economy; and should it be deemed necessary to implement such measures, the State shall make efforts to acquire the understanding and cooperation of tile people with regard to utilization of such measures to prevent interference with environmental conservation. In this case, should such measures be implemented for global environmental conservation, the State shall consider international collaboration so as to appropriately ensure the effectiveness of such measures.

Article 36

Local governments shall comprehensively and systematically implement and promote policies corresponding to the national policies provided for in Section 5 and other policies necessary for environmental conservation in accordance with the natural and social conditions of the local governments' jurisdiction. In this case, the prefecture shall mainly implement the policies for a large area and comprehensively coordinate the policies administered by the municipalities.

Article 37 (Cost Bearing by Causers)

The State and local governments shall take necessary measures to ensure that, when the State, local governments or their equivalents (referred to as the "public corporation entities" in this Article) implement a project which is deemed necessary and appropriate in order to prevent environmental pollution or interference with conservation of the natural environment (referred to as the "interference related to environmental pollution etc." in this Article) considering the necessity of prompt prevention of the interference, the scale of the project and other circumstances, persons who have caused the circumstances necessitating the project are required to bear appropriate and equitable share of the entire or a part of the expenses to implement the project, upon recognizing it is appropriate to make them bear the cost taking into account the extent of interference related to environmental pollution etc. caused by and the degree of responsibility attributed to their activities.

Incentive Programs

To facilitate investment in Japan, the government offers appealing incentives, as well as operating single contact points in relevant ministries and agencies for inquires/support regarding doing business in Japan. Local governments also offer various incentives and support exclusively for foreign-affiliated companies and foreign companies that are planning to open an office in their region.

The followings are incentives relevant to overseas/foreign-affiliated companies.

I. National incentives

A. Incentives related to investment in Japan

Outcome of subsidy for promotion of regional revitalization location by investment in Japan (Subsidy Program for Global Innovation Centers) *Application period has ended.

B. Incentives for enterprises that foreign-affiliated companies can also use

1. Tax incentives for strengthening local business facilities

For cases which satisfy the outlined requirements, "tax incentives for strengthening local business facilities" are available for companies opening or expanding headquarters functions* such as branch offices and research laboratories in local areas (with the exception of a few areas) outside of the Tokyo Metropolitan Area, through foreign direct investment, or foreign-affiliated companies relocating their headquarters function from the 23 wards of Tokyo to regions other than the Tokyo Metropolitan Area.

* Headquarters functions indicate an "office," "laboratory" or "training institute."

Prerequisites for qualifying for tax breaks

1. Areas in which tax incentives are available for the establishment, expansion or relocation of headquarters are designated as those areas within each prefecture (Regional Revitalization Areas) where the establishment, expansion or relocation of headquarters are being promoted, and do not include non-target regions* for this support.

* Non-target regions for support: in principle, large central urban areas in the Tokyo Metropolitan Area, Chubu and Kansai regions. However, since the tax reform of fiscal year 2018, central areas of the Chubu and Kansai regions have become eligible for support in the case of relocating headquarters functions from the 23 wards of Tokyo.

2. Before beginning construction for the opening, expanding or relocating of the headquarters, companies must first create a plan for establishing, expanding or relocating the headquarters (a Regional Vitality Improvement Plan for Specific Business Facilities) and then obtain certification from the relevant prefecture.

Please be sure to contact the prefecture where your company is considering the opening, expansion or relocation since a variety of requirements must be met in order to obtain certification from the prefecture.

Title	In the case of establishment or expansion headquarters functions within regional revitalization areas (including foreign direct investment in Japan)	In the case of relocating headquarters functions within regional revitalization areas from the 23 wards of Tokyo	The Competent authorities
Employment promotion taxation	<p>Tax credit of up to 600,000 JPY per new employee.</p> <p>Application requirements have been eased since FY2018. See pages 2, 3 and 19 of the PDF “雇用促進計画の手続きパンフレット（平成30年度以降に適用年度が開始する場合”（booklet of procedures for application of employment promotion plan [in the case that application starts in FY2018]）, which is in the corner “利用手続きの詳細” (details of procedures for utilization) of the webpage “雇用促進税制” (tax system for promoting employment).</p> <p>*Japanese only</p>	<p>Tax credit of up to 900,000 JPY per new employee.</p> <p>Application requirements have been eased since FY2018. See pages 2, 3 and 19 of the PDF “雇用促進計画の手続きパンフレット（平成30年度以降に適用年度が開始する場合”（booklet of procedures for application of employment promotion plan [in the case that application starts in FY2018]）, which is in the corner “利用手続きの詳細” (details of procedures for utilization) of the webpage “雇用促進税制” (tax system for promoting employment).</p> <p>*Japanese only</p>	<p>Office for Promotion of Overcoming Population Decline and Vitalizing Local Economy in Japan, Cabinet Office ☞ (Employment Policy Division, Employment Security Bureau, Ministry of Health, Labor and Welfare)</p> <p>*Japanese only</p>
Capital investment tax cut (tax cut for offices)	<p>Target: Buildings, attached facilities and structures of specific business facilities(headquarters function)</p> <p>Acquisition price: 20 million yen or more (10 million yen or more for small and medium enterprises)</p> <p>Tax measures: 15% special depreciation or 4% tax deduction on the acquisition value of specified business facilities</p> <p>See the the PDF “（パンフレット）地方拠点強化” (booklet of tax incentives for strengthening local business facilities) which is in the corner “地方拠点強化税制について” (regarding tax incentives for strengthening local business facilities) of the webpage “地方拠点強化税制” (tax incentives for strengthening local business facilities).</p> <p>*Japanese only</p>	<p>Target: Buildings, attached facilities and structures of specific business facilities(headquarters function)</p> <p>Acquisition cost: 20 million yen or more (10 million yen or more for small and medium enterprises)</p> <p>Tax measures: 25% special depreciation or 7% tax deduction on the acquisition value of specified business facilities</p> <p>See the the PDF “（パンフレット）地方拠点強化” (booklet of tax incentives for strengthening local business facilities) which is in the corner “地方拠点強化税制について” (regarding tax incentives for strengthening local business facilities) of the webpage “地方拠点強化税制” (tax incentives for strengthening local business facilities).</p> <p>*Japanese only</p>	<p>Office for Promotion of Overcoming Population Decline and Vitalizing Local Economy in Japan, Cabinet Office ☞ (Regional Business Innovation Promotion Division, Regional Economic and Industrial Policy Group, Economic And Industrial Policy Bureau, Ministry of Economy, Trade and Industry)</p> <p>*Japanese only</p>

Current Main Tax Measures Related to the Environment

Proper Disposal of Waste

- Tax exemption or reduction of tax office for the waste disposable facilities (Special Provisions for Taxation Standard)
- Properly tax relief according to waste treatment facilities and final disposal of general waste (Special Provisions for Taxation Standard)
- Take-off tax exemption of diesel gas oil to be used according to the waste disposal business

Conservation of Diversity

- Exemption of property tax pertaining to national parks
- Special case of the transfer of land in the area such as national parks (Special Deduction of Capital Gains)
- Special measures in the case of inheritance tax when inherited the land that exists in specially protected areas in national parks were inherited (Measures not be deemed to be properly subordinated payment in kind)

Tax for Climate Change Mitigation

Special tax rate of petroleum and coal The rate according to the amount of CO₂ emissions added)

Greening of Automobile Body Tax

According to vehicles with superior environmental performance

- Review of motor vehicle weight tax and eco-car reduction
- Reduction of automobile acquisition tax (reduction in eco-car tax)
- Special greening of car tax (tax break and tax increase)

Promotion of Renewable Energy

- Properly tax relief according to renewable energy generation facilities (Special Provisions for Taxation Standard)

Energy-saving Home

- Investment-based tax cuts according to the energy-saving home renovation (Special deduction in income tax)
- Fixed assets relating to tax relief to residential energy saving renovation

Tax System to Promote EnvironmentRelated Investment

- Investment-based tax cuts according to environment-related investment (Special depreciation for income tax)

Biofuel

- Special case of gasoline tax according to the bio- ethanol blended gasoline (Deduction of mixing minute)

Realization of Low-Polluted Society

- Reduction of office tax in accordance with pollution control facilities (Special Provisions for Taxation Standard)
- Reduction of property tax in accordance with pollution control facilities (Special Provisions for Taxation Standard)

Recovery and Reconstruction from the East Japan Earthquake

- Special measure for income tax treat to promote installation of treatment facilities in accordance with the contained waste (Special deduction of capital gains)